

องค์ประกอบพื้นที่บ้านปกากะญอ กรณีศึกษา หมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย อำเภอแก่งกระจาน
จังหวัดเพชรบุรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

SPATIAL ELEMENTS OF PGA K'NYAU HOUSE, A CASE STUDY OF PONGLUEK-BANGKLOY
VILLAGE, KANGKRACHAN DISTRICT, PETCHABURI PROVINCE.

Mr. Ditta Suttepratanwong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Architecture in Architecture
Department of Architecture
Faculty of Architecture
Chulalongkorn University
Academic Year 2018
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	องค์ประกอบพื้นที่บ้านปกากะญอ กรณีศึกษา หมู่บ้าน โป่งลึก-บางกลอย อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
โดย	นายดิษฐา สุเทพประทานวงศ์
สาขาวิชา	สถาปัตยกรรม
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทิดศักดิ์ เตชะกิจขจร

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

.....	คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นรัชฎ์ กาญจนนัฐิ)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	
.....	ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา ธาดานิติ)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทิดศักดิ์ เตชะกิจขจร)	
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาริชา วงศ์พยัต)	
.....	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ดร.มนสิณี อรรณวนิช)	

ดิษฐา สุเทพประทานวงศ์ : องค์กรประกอบพื้นที่บ้านปกากะญอ กรณีศึกษา หมู่บ้านโป่ง
 ลึก-บางกลอย อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี. (SPATIAL ELEMENTS OF PGA
 K'NYAU HOUSE, A CASE STUDY OF PONGLUEK-BANGKLOY VILLAGE,
 KANGKRACHAN DISTRICT, PETCHABURI PROVINCE.) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.
 เทิดศักดิ์ เตชะกิจจจร

จากการเข้ามาของการท่องเที่ยวและกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ ส่งผลให้อัตลักษณ์
 ทางวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมของชาวปกากะญอหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย อำเภอแก่ง
 กระจาน จังหวัดเพชรบุรีเริ่มหายไป งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพื้นที่ และรูปแบบการใช้
 พื้นที่ของบ้านปกากะญอ หมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

โดยทำการศึกษาด้วยการรังวัดสถาปัตยกรรมบ้านปกากะญอภายในหมู่บ้าน จำนวน 6
 หลัง และนำผังพื้นของบ้านแต่ละหลังมาทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อเพื่อหาค่าประกอบพื้นที่
 ของบ้านปกากะญอ หมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย

จากการศึกษาพบว่า องค์กรประกอบพื้นที่พื้นที่บ้านปกากะญอมีทั้งหมด 9 พื้นที่โดย
 แบ่งเป็นพื้นที่นอกตัวบ้าน 2 พื้นที่ ได้แก่ กัวลาตี (บริเวณ-บ้าน) และเดอะพาละ (ใต้ถุนบ้าน) และ
 พื้นที่บนตัวบ้าน 7 พื้นที่ ได้แก่ กลุโคะ (ชานบันได), โจละ (พื้นที่รับแขก), โจคุ (ที่นอน-ผู้ชาย), เอ๊ะ
 มีเลาะห์ (ครัว) พะปู (เตาไฟ), ริคุ (ชั้นวางของ), เดอมี(ห้องนอนลูกสาว) ลักษณะการใช้พื้นที่มี
 ลำดับการเข้าถึง เริ่มที่กลุโคะ(ชานบันได) หรือ โจละ(พื้นที่รับแขก) แล้วส่วนสุดท้ายที่เข้าถึงได้คือ
 เดอมี(ห้องนอนลูกสาว) โดยที่มีส่วนกลุโคะ (ชานบันได) หรือโจละ(พื้นที่รับแขก) เป็นส่วนแรกที่
 เข้าถึงได้ของตัวบ้าน และเดอมี (ห้องนอนลูกสาว) เป็นส่วนที่เข้าถึงได้ท้ายสุด

สาขาวิชา สถาปัตยกรรม
 ปีการศึกษา 2561

ลายมือชื่อนิสิต .....
 ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

6173318425 : MAJOR ARCHITECTURE

KEYWORD: spatial elements, pga k'nyau's house, hierarchy

Ditta Suttepratanwong : SPATIAL ELEMENTS OF PGA K'NYAU HOUSE, A CASE STUDY OF PONGLUEK-BANGKLOY VILLAGE, KANGKRACHAN DISTRICT, PETCHABURI PROVINCE.. Advisor: Asst. Prof. TERDSAK TACHAKITKACHORN, Ph.D.

The incoming of tourism and National Park rules and regulations effect the cultural identity and architectural identity of Pga K'nyau tribe in Pongluek-Bangkloy village, Kangkrachan district, Petchaburi Province. This research has a purpose to study space and the using of space in Pga K'nyau tribal house in Pongluek-Bangkloy village, Kangkrachan district, Petchaburi Province

The research method including measurement of 6 Pga K'nyau houses and analyzed by comparing the houses space in aspect of planning to find the essence of space and the using of space in Pongluek-Bangkloy Pga K'nyau house.

The research result finds that the Pga K'nyau house has 9 spaces including 2 spaces outside the house which are Gualadee (The land around the house) and Depala (Space under the house) and 7 spaces in the house which are Glukoh (Stair landing), Jolah (iving space), Jokuh (men sleeping space), Ormeloh (Kitchen), Papu (Bon fire), Riku (Shelf) and Demi (Dauther's bedroom). The access of spaces in the house start with Glukoh (Stair landing) or Jolah (Living area) and always end with Demi (Daughter's bedroom)

Field of Study: Architecture

Student's Signature .....

Academic Year: 2018

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่ององค์ประกอบพื้นที่บ้านปกาสัยเกษมวิทยากรณีศึกษาหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้ความกรุณาจาก ผศ.ดร.เทิดศักดิ์ เตชะกิจขจร ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาที่คอยให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ด้วยดีตลอดมา รวมถึง กรรมการวิทยานิพนธ์ทั้งสามท่าน ได้แก่ รศ.ดร.สุวิธนา ธาดานิติ, ผศ.ดร.วาริชา วงศ์พยัต และ ดร.มนสิณี อรรถวานิช ที่ได้ให้คำแนะนำในการเขียนเล่มวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี รวมไปถึงครอบครัว และเพื่อนของข้าพเจ้าที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอบคุณชาวบ้านและเจ้าหน้าที่ภายในหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอยที่ให้การดูแลเป็นอย่างดีตลอดระยะเวลากว่า 19 วันในการเก็บข้อมูล และขอบคุณที่ยังคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตและรูปสถาปัตยกรรมที่น่าสนใจให้พวกเราได้ศึกษาและต่อยอด

ดิษฐา สุเทพประทานวงศ์

ดิษฐา สุเทพประทานวงศ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....ค	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... ง	ง
กิตติกรรมประกาศ..... จ	จ
สารบัญ..... ฉ	ฉ
สารบัญตาราง..... 1	1
สารบัญรูปภาพ..... 1	1
บทที่1..... 1	1
บทนำ..... 1	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ..... 1	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 2	2
1.3 ระเบียบวิธีการทำวิจัย..... 2	2
1.4 ศัพท์สถาปัตยกรรมภาษาปกากะญอ..... 6	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 6	6
บทที่2..... 7	7
ทบทวนวรรณกรรม..... 7	7
2.1 ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชนกลุ่มน้อยชาวปกากะญอ..... 7	7
2.2 ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชนกลุ่มน้อยชาวปกากะญอในหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี..... 9	9
2.3 ลักษณะทั่วไปของเรือนพื้นถิ่นของชาวปกากะญอ..... 10	10
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 12	12
บทที่ 3..... 14	14

ผลกรศึกษาวิจัย	14
3.1 ลักษณะโดยทั่วไปของบ้านปกากะญอหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย อำเภอแก่งกระจาน จังหวัด เพชรบุรี.....	14
3.2 ข้อมูลบ้านที่ศึกษา.....	18
บทที่4	37
วิเคราะห์ / สังเคราะห์ข้อมูล	37
4.1 วิเคราะห์องค์ประกอบพื้นที่บ้านปกากะญอหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย.....	37
4.2 ลำดับการเข้าถึงของบ้านปกากะญอหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย.....	49
4.3 สังเคราะห์องค์ประกอบพื้นที่ของบ้านปกากะญอ หมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย.....	55
4.4 พื้นที่บ้านปกากะญอหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอยกับชื่อเรียกภาษาปกากะญอ.....	58
4.5 ทิศทางกับรูปแบบการใช้งานบ้านปกากะญอหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย.....	60
บทที่ 5 บทสรุป.....	62
5.1 สรุปองค์ประกอบพื้นที่บ้านปกากะญอ.....	62
5.2 ลำดับการเข้าถึงของบ้านปกากะญอ.....	69
5.3 ข้อเสนอแนะ	69
บรรณานุกรม	71
ประวัติผู้เขียน	73

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 ตัวอย่างตารางข้อมูลบ้าน.....	5
ตารางที่ 2 แสดงพื้นที่ใช้สอยของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 หลัง	55
ตารางที่ 3 แสดงการใช้งานพื้นที่และวัสดุปูพื้นของพื้นที่ต่างๆภายในบ้านปกากะญอ	66

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญรูปภาพ

รูปที่ 1แสดงถิ่นฐานของชาวกะเหรี่ยงในประเทศไทยและพม่า (sternstein,1976:49).....	7
รูปที่ 2แสดงกะเหรี่ยงกลุ่มต่างๆที่พบในประเทศไทย.....	8
รูปที่ 3แสดงภาพถ่ายทางอากาศบริเวณหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย.....	10
รูปที่ 4แสดงตัวอย่างผังพื้นบ้านกะเหรี่ยง.....	11
รูปที่ 5ตัวอย่างเรือนกะเหรี่ยงไปจากงานวิจัย”เรือนกะเหรี่ยงในจังหวัดเพชรบุรี ราชบุรี และ ประจวบคีรีขันธ์” ของนายพงศกร ตุ่มปรีक्षा.....	13
รูปที่ 6แสดงผังบริเวณของหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย.....	14
รูปที่ 7แสดงอาคารไม้ยกพื้นในหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย.....	15
รูปที่ 8แสดงอาคารยกพื้นเตี้ยในหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย.....	16
รูปที่ 9 แสดงอาคารยกพื้นสูงในหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย.....	17
รูปที่ 10 แสดงตำแหน่งกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6หลัง.....	18
รูปที่ 11 แสดงภายนอกบ้านวัฒนธรรมบางกลอย.....	19
รูปที่ 12 แสดงภายในบ้านวัฒนธรรมบางกลอย.....	19
รูปที่ 13 แสดงผังพื้นบ้านวัฒนธรรมบางกลอย.....	20
รูปที่ 14 แสดงรูปตัดบ้านวัฒนธรรมบางกลอย.....	20
รูปที่ 15แสดงภายนอกของบ้านปู่คออี้.....	22
รูปที่ 16 แสดงภายในของบ้านปู่คออี้.....	22
รูปที่ 17 แสดงผังพื้นบ้านปู่คออี้.....	23
รูปที่ 18 แสดงรูปตัดของบ้านปู่คออี้.....	23
รูปที่ 19 แสดงภายนอกบ้านนายมงคลชัย รักจงเจริญ.....	25
รูปที่ 20 แสดงภายในบ้านนายมงคลชัย รักจงเจริญ.....	25
รูปที่ 21 แสดงผังพื้นบ้านนายมงคลชัย รักจงเจริญ.....	26
รูปที่ 22 แสดงรูปตัดบ้านนายมงคลชัย รักจงเจริญ.....	26

รูปที่ 23 แสดงภายนอกบ้านนางโพระจี รักจงเจริญ.....	28
รูปที่ 24 แสดงภายในบ้านนางโพระจี รักจงเจริญ.....	28
รูปที่ 25 แสดงผังพื้นบ้านนางโพระจี รักจงเจริญ.....	29
รูปที่ 26 แสดงรูปตัดบ้านนางโพระจี รักจงเจริญ.....	29
รูปที่ 27 แสดงภายนอกบ้านนายบุญทรง จาเคาะห์.....	31
รูปที่ 28 แสดงภายในบ้านนายบุญทรง จาเคาะห์.....	31
รูปที่ 29 แสดงผังพื้นบ้านนายบุญทรง จาเคาะห์.....	32
รูปที่ 30 แสดงรูปตัดบ้านนายบุญทรง จาเคาะห์.....	32
รูปที่ 31 แสดงภายนอกบ้านนางมีนา เจริญสุข.....	34
รูปที่ 32 แสดงภายในบ้านนางมีนา เจริญสุข.....	34
รูปที่ 33 แสดงผังพื้นบ้านนางมีนา เจริญสุข.....	35
รูปที่ 34 แสดงรูปตัดบ้านนางมีนา เจริญสุข.....	35
รูปที่ 35 แสดงพื้นที่ใช้สอยในบ้านปู่คออี้.....	37
รูปที่ 36 แสดงพื้นที่ใช้สอยในบ้านนายมงคลชัย รักจงเจริญ.....	39
รูปที่ 37 แสดงพื้นที่ใช้สอยในบ้านนางโพระจี รักจงเจริญ.....	41
รูปที่ 38 แสดงพื้นที่ใช้สอยในบ้านนายบุญทรง จาเคาะห์.....	44
รูปที่ 39 แสดงพื้นที่ใช้สอยในบ้านนางมีนา เจริญสุข.....	46
รูปที่ 40 แสดงพื้นที่ใช้สอยในบ้านวัฒนธรรมบางกลอย.....	47
รูปที่ 41 แสดงลำดับการเข้าถึงของบ้านปู่คออี้.....	49
รูปที่ 42 แสดงลำดับการเข้าถึงของบ้านนายมงคลชัย รักจงเจริญ.....	50
รูปที่ 43 แสดงลำดับการเข้าถึงของนางโพระจี รักจงเจริญ.....	51
รูปที่ 44 แสดงลำดับการเข้าถึงของบ้านนายบุญทรง จาเคาะห์.....	52
รูปที่ 45 แสดงลำดับการเข้าถึงของบ้านนางมีนา เจริญสุข.....	53
รูปที่ 46 แสดงลำดับการเข้าถึงของบ้านวัฒนธรรมบางกลอย.....	54

รูปที่ 47 แสดงพื้นที่ใช้สอยในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 หลัง.....	57
รูปที่ 48 แสดงลำดับการเข้าถึงของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 หลัง.....	57
รูปที่ 49 แสดงลำดับการเข้าถึงของบ้านปกากะญอหมู่บ้านโปงลี้ก-บางกลอย.....	58
รูปที่ 50 แสดงการวางแผนหลังคาของกลุ่มตัวอย่าง.....	60
รูปที่ 51 แสดงตำแหน่งพะปูกภายในบ้าน.....	61
รูปที่ 52 แสดงผังพื้นของบ้านปกากะญอทั้ง 6 หลัง.....	62
รูปที่ 53 แสดงพื้นที่ต่างๆของบ้านปกากะญอโปงลี้ก-บางกลอย.....	63
รูปที่ 54 แสดงพื้นที่ทำจากลำไม้ไผ่.....	65
รูปที่ 55 แสดงพื้นที่ทำจากไม้ไผ่สับฟาก.....	65
รูปที่ 56 แสดงพื้นเตาไฟที่ทำจากกระบะดิน.....	66
รูปที่ 57 แสดงพื้นที่ทำจากไม้ไผ่ผ่าซีก.....	66
รูปที่ 58 แสดงทิศทางการวางหลังคา.....	67
รูปที่ 59 แสดงตำแหน่งของเตาไฟในบ้านต่างๆในหมู่บ้าน.....	68
รูปที่ 60 แสดงลำดับการเข้าถึงของบ้านปกากะญอ.....	69

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เป็นอุทยานแห่งชาติที่ครอบคลุมพื้นที่ 2,915 ตารางกิโลเมตร ควบคุมดูแลโดยสำนักอุทยานแห่งชาติ ภายในอุทยานมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และยังเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของชาวปกากะญอ ที่มีเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรม และสถาปัตยกรรม แต่ด้วยตัวอุทยานแห่งชาติมีกฎระเบียบที่ค่อนข้างเคร่งครัดด้านการใช้พื้นที่และทรัพยากรในอุทยาน ทำให้ชาวบ้านปกากะญอประสบปัญหาด้านกฎหมายในการตั้งถิ่นฐานและใช้ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ จนต้องมีการย้ายถิ่นฐานจากเดิมลงมาอาศัยอยู่บริเวณ หมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย

ผลจากการย้ายถิ่นฐานและกฎระเบียบทำให้ชาวบ้านต้องปรับตัวเข้ากับบริบทใหม่ ทำให้วิถีชีวิตที่เคยใช้ทรัพยากรจากผืนป่านั้นไม่สามารถทำได้ และด้วยพื้นที่ที่ห่างไกลทำให้เกิดปัญหาความยากจนในหมู่บ้าน จึงมีหน่วยงานทั้งทางภาครัฐและเอกชนเข้ามาช่วยเหลือในการพัฒนาความเป็นอยู่ของชาวบ้าน

ทางทีมอาจารย์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เห็นถึงปัญหาและศักยภาพในการพัฒนาความเป็นอยู่ของชาวบ้านและอนุรักษ์วิถีชีวิตและภูมิปัญญาปกากะญอของหมู่บ้าน จึงได้เริ่มศึกษาวิถีชีวิตและแนวทางการพัฒนาหมู่บ้าน โดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2557 จนถึงในปี พ.ศ.2561 ทางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยร่วมกับมูลนิธิปิดทองหลังพระ ได้จัดตั้ง "โครงการวิจัยและพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในชุมชนปกากะญอ บ้านโป่งลึก - บางกลอย จังหวัดเพชรบุรี บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" โดยมีระยะเวลาดำเนินการสองปี มีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชาวบ้านและส่งเสริมรายได้เพื่อแก้ปัญหาความยากจนด้วยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ส่วนหนึ่งในโครงการดังกล่าวคือการสร้าง "บ้านวัฒนธรรม" ซึ่งมีลักษณะเป็นเรือนเครื่องผูกที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นศูนย์ข้อมูลและเป็นที่จัดแสดงภูมิปัญญาและวิถีชีวิตของชาวบ้านโดย มีรูปแบบเป็นบ้านปกากะญอแบบดั้งเดิม ถูกสร้างโดยช่างชาวบ้านที่มีความรู้ในการสร้างบ้านปกากะญอที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ จึงถือเป็นโอกาสอันดีที่จะได้เข้าไปทำการศึกษาลักษณะการใช้สอยพื้นที่บ้านปกากะญอ

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเป็นสถาปัตยกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อตอบรับกับสภาพแวดล้อมทั้งบริบททางกายภาพและบริบททางวัฒนธรรมความเชื่อในพื้นที่นั้นๆ แม้ในกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งหนึ่ง ที่เป็นกลุ่มชาติ

พันธุ์เดียวกันแต่ตั้งถิ่นฐานอยู่คนละที่ก็ส่งผลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในพื้นที่นั้นๆ ดังนั้นพลวัตของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นจึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่เป็นธรรมดา การศึกษาวิจัยเรื่ององค์ประกอบพื้นที่บ้านปกากะญอโป่งลึก-บางกลอย จึงมีได้มีจุดประสงค์เพื่อทำการต่อต้านต่อพลวัตนั้น เพียงแต่เป็นการจัดบันทึกรูปแบบที่เป็นอยู่ของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นหนึ่งหนึ่งในบริบททางสังคมหนึ่งหนึ่ง ที่อาจเป็นแนวทางในการนำไปต่อยอดให้เกิดพลวัตที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อชาวบ้านและสภาพสังคมโดยรวม

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 ศึกษาองค์ประกอบพื้นที่บ้านปกากะญอ หมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

1.3 ระเบียบวิธีการทำวิจัย

1.3.1 การรวบรวมข้อมูล

ก) ทบทวนวรรณกรรม

เป็นการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- (1) ลักษณะของเรือนกะเหรี่ยง
- (2) ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชนกลุ่มน้อยชาวกะเหรี่ยง โดยทั่วไป, เฉพาะกลุ่มที่จังหวัดเพชรบุรี และ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

ข) เก็บข้อมูลภาคสนาม

องค์ประกอบในสถาปัตยกรรมบ้านปกากะญอภายในหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย โดยมีสาระสำคัญดังนี้

(1) คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อรังวัด

เพื่อให้การวิจัยมีความครอบคลุม บ้านที่จะนำมารังวัดเพื่อศึกษาเปรียบเทียบ จึงควรมีพื้นที่ที่ครอบคลุม และจากการสำรวจภายในหมู่บ้านและสัมภาษณ์ช่างประจำหมู่บ้านพบว่า ขนาดช่วงเสาที่ใช้ตายตัวคือระยะ 6 คอก(ประมาณ 3 เมตร) ดังนั้นความหลากหลายของพื้นที่บ้านจึงแปรผันตามจำนวนช่วงเสา โดยสำรวจพบว่าบ้านปกากะญอของชาวโป่งลึก-บางกลอย มีขนาดเล็กสุดที่ 9 เสา หรือประมาณ 6x6 เมตร และใหญ่สุดที่ 24 เสา หรือประมาณ 7.2x15 เมตร จึงได้ทำการเลือกรังวัดบ้านที่มีขนาดตั้งแต่ 9 เสา จนถึง 22 เสา โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

ก) เป็นบ้านที่ได้รับคำ 3 แนะนำว่าเป็นบ้านที่สร้างตามแบบดั้งเดิม และอนุญาตจากคนในพื้นที่ให้ทำการรังวัดได้

ข) เป็นบ้านที่มีขนาดต่างๆกันตั้งแต่เล็กสุด(9 เสา) จนถึงใหญ่สุด(22 เสา)

ค) ปัจจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่นอายุของบ้าน วัสดุที่ใช้ เป็นต้น
จากหลักเกณฑ์ข้างต้นทำให้สามารถเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เข้าเกณฑ์ได้ ทั้งหมด 6 หลัง
ประกอบด้วย

1. บ้านวัฒนธรรม บางกอย
2. บ้านปุคออี
3. บ้านนายมงคลชัย รักจงเจริญ
4. บ้านนางโพระจี รักจงเจริญ
5. บ้านนายบุญทรง จาเคาะห์
6. บ้านนางมีนา เจริญสุข

(2) การบันทึกข้อมูล

- (ก) บันทึกข้อมูลการรังวัดโดยวาดเป็นผังพื้นบอกระดับ วัสดุพื้น และตำแหน่ง
ผนังและประตูของแต่ละพื้นที่ในบ้านแต่ละหลัง
- (ข) เขียนข้อมูลของบ้านแต่ละหลังประกอบด้วย
- ชื่อเจ้าของบ้าน
  - อายุของบ้าน
  - จำนวนผู้อยู่อาศัย
  - ลักษณะของพื้นที่ใช้สอยในบ้าน
  - อื่นๆ
- (ค) บันทึกภาพถ่ายบ้านแต่ละหลัง
- (ง) จัดข้อมูลต่างๆลงในตาราง
- (จ) มาตรฐานในการรังวัดเป็นหน่วยเมตร

(3) การสัมภาษณ์

- สัมภาษณ์ชาวบ้านและช่างประจำหมู่บ้านเกี่ยวกับองค์ประกอบพื้นที่บ้าน

1.3.2 การวิเคราะห์และสรุปผล

(1) วิเคราะห์ / สังเคราะห์ข้อมูล

- วิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบพื้นที่ของบ้านปกากะญอแบบดั้งเดิมทั้งจากข้อมูล
การจดบันทึกและ ข้อมูลการสัมภาษณ์ โดยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างและนำมาเปรียบเทียบ
หาจุดร่วมและจุดต่างของบ้านแต่ละหลัง

(2) สรุปผลการศึกษา

- สรุปองค์ประกอบพื้นที่บ้านปกากะญอ โป่งลึกบางกลอย อำเภอแก่ง กระจาน จังหวัดเพชรบุรี ประเด็นต่างๆดังนี้

1.พื้นที่ส่วนต่างๆในบ้าน

ก)พื้นที่นอกตัวบ้าน

ข)พื้นที่บนตัวบ้าน

2.การวางผังบริเวณ

3.ลำดับการเข้าถึงของบ้าน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ชื่อเจ้าของบ้าน	หมายเลขบ้าน
<div data-bbox="368 376 837 745" style="border: 1px solid black; padding: 10px; text-align: center;"> <p>ผังบริเวณแสดงตำแหน่งบ้าน</p> </div> <div data-bbox="215 875 930 1245" style="border: 1px solid black; padding: 10px; text-align: center;"> <p>รูปบ้าน</p> </div> <div data-bbox="223 1375 938 1744" style="border: 1px solid black; padding: 10px; text-align: center;"> <p>ผังพื้นที่</p> </div>	ตำแหน่งทางภูมิศาสตร์
	<p>ข้อมูลทั่วไป</p> <p>-จำนวนผู้อยู่อาศัย</p> <p>-อายุบ้าน</p>
	<p>ลักษณะเรือน</p> <p>พื้นที่ใช้สอยของบ้าน</p>
<p>ตารางที่ 1 ตัวอย่างตารางข้อมูลบ้าน</p>	

1.4 ศัพท์สถาปัตยกรรมภาษาปกากะญอ

คำศัพท์เกี่ยวกับพื้นที่บ้านปกากะญอต่างๆเหล่านี้นำเสนอในรูปแบบการอ่านออกเสียงทับศัพท์ ภาษากะเหรี่ยง สำเนียงกะเหรี่ยงสกอหรือกะเหรี่ยงขาว ซึ่งจะอยู่ในตระกูลภาษาจีน-ทิเบต และใช้ตัวอักษรพม่า ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้พูดในหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย

กัวลาตี = บริเวณบ้าน ครอบคลุมถึงพื้นที่กินรอบบ้านทั้งหมด

เดอपालะ = ใต้ถุนบ้าน จากการสำรวจพบว่าบ้านยกพื้นในหมู่บ้านมีการใช้ใต้ถุนในการเลี้ยงสัตว์นั่งเล่น เก็บของ ตำข้าว และตากผ้า และบางหลังไม่ได้มีการใช้งานใต้ถุน

กลุโคะ = ชานบันได มักปูด้วยไม้ไผ่เต็มลำ เพราะมักอยู่นอกชายคา การใช้ไม้ไผ่เต็มลำจึงทน สภาพอากาศได้ดีกว่า

โจละ = พื้นบ้านส่วนที่อยู่ต่ำกว่า มักอยู่ต่อจากกลุโคะห์ มักปูด้วยฟากไม้ไผ่

โจคุ = พื้นบ้านส่วนที่อยู่สูงกว่า มักใช้เป็นพื้นนอนของผู้ชายในบ้าน มักปูด้วยฟากไม้ไผ่

เฮ๊ะมีเลาะห์ = พื้นที่ครัวและพื้นที่ทานอาหาร มักปูด้วยไม้ซีกเพื่อง่ายต่อการทำความสะอาด

เดอมิ = ห้องนอน มักเป็นพื้นนอนของลูกสาวมีผนังปิดทึบทุกด้าน

พะปู = เตาไฟ ใช้ไม้ไผ่ทำเป็นกรอบรับดินจากใต้ถุนบ้าน เพื่อใช้ก่อไฟสำหรับทำอาหารและผิงไฟยามอากาศหนาว ช้างบนเตาจะมีชั้นวางอาหารเพื่อรมควันถนอมอาหาร

ริคุ = ชั้นวางของ มีทั้งแบบยื่นออกจากตัวบ้านและอยู่ในตัวบ้าน มักอยู่ใกล้เฮ๊ะมีเลาะห์

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การศึกษาและจดบันทึกองค์ประกอบพื้นที่บ้านปกากะญอ หมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย มีประโยชน์ในฐานะฐานข้อมูลของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสามารถนำไปศึกษาเปรียบเทียบกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่อื่นได้
2. ประโยชน์ในการศึกษาวิจัย บ้านปกากะญอโป่งลึก-บางกลอยครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นพื้นฐานในการศึกษาบ้านปกากะญอในแง่มุมอื่นๆเช่น การใช้งานบ้านที่สัมพันธ์กับสัดส่วนมนุษย์ เป็นต้น หรือในแง่ของการนำไปปรับใช้ โครงการต่างๆที่มีส่วนในการพัฒนาหมู่บ้านสามารถนำไปเป็นข้อพิจารณาในการสร้างพื้นที่ใช้สอยอื่นๆเพื่อพัฒนาหมู่บ้านและสร้างความกลมกลืนในการพัฒนาหมู่บ้านต่อไป

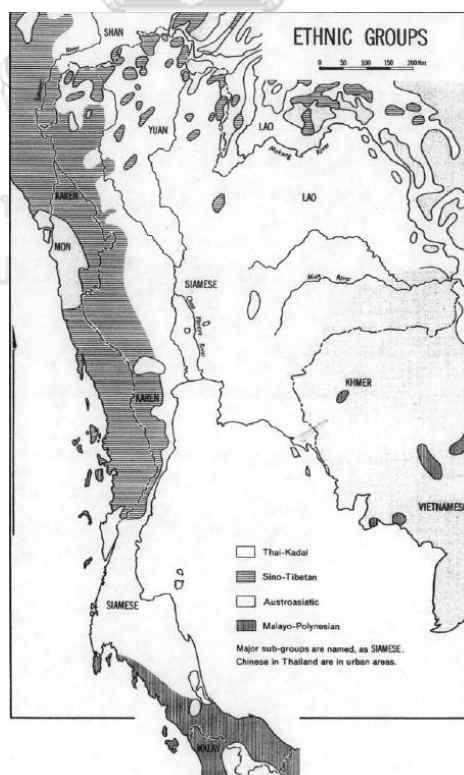
บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

2.1 ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชนกลุ่มน้อยชาวปกากะญอ

ปกากะญอ เป็นคำที่ใช้เรียกตัวเองของชาวกะเหรี่ยง โดยในภาษากะเหรี่ยง สกอ คำว่า “ปกากะญอ” แปลว่า “พวกเรา” ส่วน “กะญอ” แปลว่า มนุษย์ ซึ่งถ้านำมารวมกันจะแปลว่า “พวกเราเป็นมนุษย์” ซึ่งชาวกะเหรี่ยงเป็นชนกลุ่มน้อยที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในภาคตะวันตกของประเทศไทย สันนิษฐานว่ามีการตั้งถิ่นฐานในประเทศพม่าและไทยที่ฝั่งขวาของแม่น้ำสาละวิน ลุ่มแม่น้ำสะโตง เทือกเขาถนนธงชัย ตามเทือกเขาตะนาวศรีตอนล่างรวมถึง ลุ่มน้ำอิรวดีตอนใกล้ทะเล และกระจายอยู่ในที่ต่างๆในพื้นที่ภาคตะวันตกและภาคเหนือของประเทศไทย ชาวกะเหรี่ยงเป็นชนกลุ่มน้อยที่ใหญ่ที่สุดที่พบได้ในประเทศไทยและพม่า จากการสำรวจในปี 1962 พบว่ามีประชากรชาวกะเหรี่ยงอยู่ 3 ล้านคน แต่ที่พบในไทยไม่เกิน 2 แสนคน

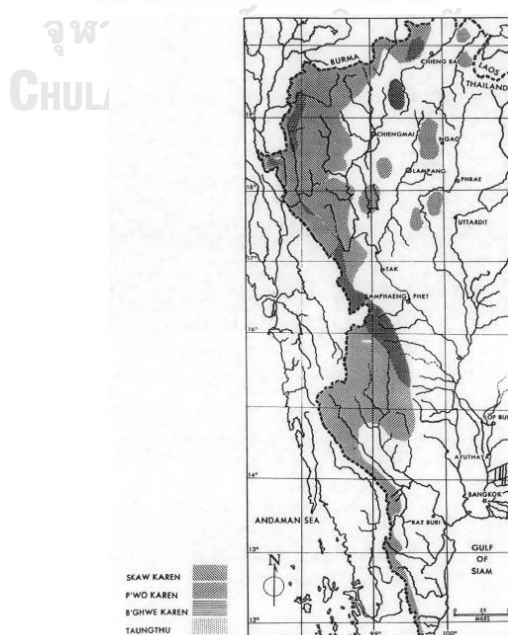
พบได้ที่จังหวัด เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง แพร่ อุทัยธานี กำแพงเพชร สุโขทัย พิษณุโลก สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ มีการตั้งถิ่นฐานทั้งบริเวณที่ราบเชิงเขา และบนภูเขา และลักษณะพื้นที่ที่ต่างกันออกไป (Division, 1970)

รูปที่ 1 แสดงถิ่นฐานของชาวกะเหรี่ยงในประเทศไทยและพม่า (Sternstein, 1976)

กะเหรี่ยงในพื้นที่ประเทศไทยถูกแบ่งออกเป็น 4 พวกย่อยเรียงลำดับตามที่พบจากมากไปน้อย ประกอบด้วย(Division, 1970)

1. กะเหรี่ยงสกอ (S'gaw Karen) กะเหรี่ยงกลุ่มนี้จะเรียกตนเองว่า “ปกากะญอ” แถบ ตะวันตกของเชียงใหม่จะเรียกตนเองว่า “บุคunno” คนไทยจะเรียกกลุ่มนี้ว่า “ยางขาว”หรือ”กะเหรี่ยงขาว” สันนิษฐานว่าพวกนี้เข้ามาตั้งถิ่นฐานที่ไทยจากประเทศพม่า พวกกะเหรี่ยงสกอในภาคตะวันตกของไทยประกอบด้วย กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์จะเรียกพวกนี้ว่า “กะหรั่ง”
2. กะเหรี่ยงโป (P'wo karen) มีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไปทั้ง “ยางโป” ในภาษาไทย และ “ตะเลงกะฮิน” ในภาษาพม่า ในภาคตะวันตกของประเทศไทยประกอบด้วย กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์ จะเรียกกะเหรี่ยงโปว่า “กะเหรี่ยง” แต่จะเรียกกะเหรี่ยงสกอว่า “กะหรั่ง”
3. กะเหรี่ยงบเว (B'ghwe Karen) หรือรู้จักกันในชื่อ กะเหรี่ยงคะยาห์ สมัยพม่าตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษ กะเหรี่ยงบเวจะถูกเรียกว่า “กะเหรี่ยงแดง” หรือ “ยางแดง” เพราะจะนุ่งห่มสีแดงเป็นหลัก พบในประเทศไทยที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน
4. กะเหรี่ยงตองอู หรือกะเหรี่ยงปะโอ อาศัยอยู่ทางตอนเหนือของรัฐคะยาห์ ติดกับรัฐฉาน บางที่เรียกว่า “ยางดำ” หรือ”กะเหรี่ยงดำ” เนื่องจากนุ่งห่มด้วยเสื้อผ้าสีดำ

รูปที่ 2 แสดงกะเหรี่ยงกลุ่มต่างๆที่พบในประเทศไทย (Sternstein, 1976)

ภาษากะเหรี่ยง

ภาษากะเหรี่ยงถูกพัฒนามาจากภาษาเขียนของตัวอักษรพม่าที่พัฒนาโดยมิชชันนารีชาวอังกฤษที่เข้าไปเผยแพร่ศาสนา ส่วนภาษาพูดในแต่ละกลุ่มของกะเหรี่ยงจะต่างกัน กะเหรี่ยงสกอภาษาพูดจะมีพื้นฐานใกล้เคียงกับภาษามอญ เช่นเดียวกับภาษากะเหรี่ยงโป แต่ทั้งสองกลุ่มนี้จะพูดคุยกันไม่รู้เรื่อง เนื่องจากมีความแตกต่างระหว่างการออกเสียงและคำศัพท์ค่อนข้างมาก

ส่วนภาษาของกะเหรี่ยงบเว จะคล้ายกับภาษาว้า (ชาวมอญ-เขมร บริเวณภาคเหนือของไทย) ในขณะที่ภาษากะเหรี่ยงต้องอยู่ยังไม่มีการศึกษาที่ชัดเจน

2.2 ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชนกลุ่มน้อยชาวปกากะญอในหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย

อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ชาวปกากะญอหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย เป็นชาวกะเหรี่ยงกลุ่มกะเหรี่ยงสกอ หรือเรียกว่ากะเหรี่ยงขาว หรือยงขาว หรือ กะเหร้ง ได้ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณเทือกเขาตะนาวศรีมาช้านาน เลี้ยงชีพด้วยการล่าสัตว์และทำไร่หมุนเวียน เฉพาะในอำเภอแก่งกระจานจะตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณตำบลสองพี่น้อง ตำบลป่าเต็ง และตำบลห้วยแม่เพรียง

อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ตั้งอยู่ในอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ประกาศจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อปี พ.ศ.2524 หลังจากทำการจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ จึงได้มีการกวาดต้อนชาวปกากะญอ ที่อาศัยอยู่ในที่ของอุทยานแห่งชาติ มาอยู่ที่หมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย เมื่อปี พ.ศ.2536 เนื่องจากมีข่าวเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนในช่วงการผลักดันชาวบ้าน จึงทำให้มีหน่วยงานด้านมนุษยชนเข้ามาช่วยเหลือชาวบ้าน จากข้อมูลประชากรปี พ.ศ.2560 พบว่ามีชาวปกากะญออาศัยในหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย จำนวน 1,283 คน คิดเป็น 282 ครัวเรือน ปัจจุบันมีหลายหน่วยงานเข้ามามีส่วนผลักดันในการพัฒนาหมู่บ้าน อาทิ พ.ศ. 2555 มูลนิธิปิดทองหลังพระเข้ามาพัฒนาความเป็นอยู่ ส่งเสริมอาชีพให้ชาวบ้าน พ.ศ.2556 IUCN พยายามผลักดันให้หมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย เป็นมรดกโลก พ.ศ.2561-2562 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยร่วมกับมูลนิธิปิดทองหลังพระ ทำโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในหมู่บ้าน เป็นต้น(เตชะกิจจร, 2561)

รูปที่ 3 แสดงภาพถ่ายทางอากาศบริเวณหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย

2.3 ลักษณะทั่วไปของเรือนพื้นถิ่นของชาวปกากะญอ

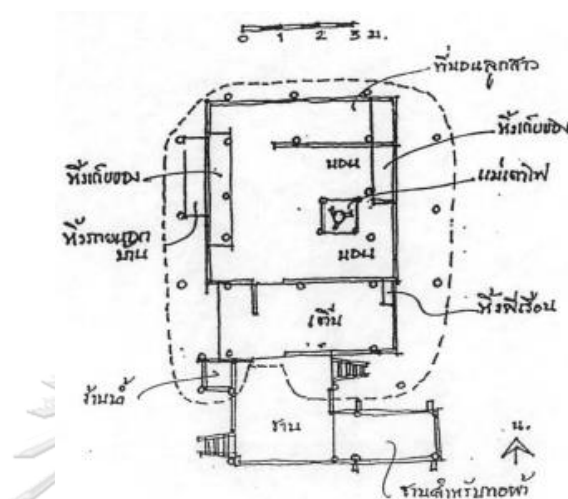
อ้างอิงจากหนังสือ “Karen House” โดย Moizo Bernard กล่าวว่า บ้านกะเหรี่ยงเป็นบ้านขนาดเล็กและเรียบง่าย มีห้องใหญ่เพียงห้องเดียว เป็นบ้านยกพื้นสูง 1.2-1.5 เมตร ใต้ถุนเรือนจะใช้เสี้ยนสัตว์เช่น หมู ไก่ และใช้สำหรับเก็บพิน

บันไดเรือนทำจากไม้ไผ่ วางพาดจากดินถึงชานเรือน ตัวบันไดกว้าง 0.9-1.2 เมตร ทางด้านซ้ายของบ้านจะมีที่สำหรับเก็บน้ำไว้ล้างจานและทำความสะอาดอาหาร พื้นที่ชานจะเชื่อมต่อกับพื้นระเบียงภายใต้ชายคา กว้าง 1.5-1.8 เมตร เป็นที่ที่ผู้หญิงใช้ปั่นฝ้ายและทอผ้า รวมถึงพักผ่อนในเวลากลางวัน

พื้นที่หลักของตัวเรือนจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน ได้แก่ ส่วนในห้องซึ่งจะเรียกว่า เตื่อะ(deu) ส่วนนอกห้องจะเรียก โตโข (Thau Kho) พื้นปูด้วยฟากผนังบ้านทำจากไม้ไผ่นำมาสานกัน ตัวบ้านไม่มีหน้าต่าง ส่วนหลังคามุงด้วยตับจากหรือแฝก ชายคาคลุมยาวถึงระดับดิน พื้นที่ในท้องถือเป็นหัวใจของห้อง กลางห้องจะมีเตาไฟ ทำจากเสาสี่ต้น มีกระบะดิน วางหินสามก้อนหรือที่เรียกว่าสามเสา ใช้สำหรับจุดไฟ ภายในห้องจะเป็นที่สำหรับกิน อยู่ หลับนอนของสมาชิกในบ้าน พื้นนอกห้องจะเป็นที่นอนของแขก

ชาวกะเหรี่ยงให้ความสำคัญกับเตาไฟมาก แขกที่เข้ามาไม่สามารถเข้าห้องได้หากไม่ได้รับอนุญาต เวลานอนจะหันหัวไปทางเตาไฟ มุมด้านหนึ่งของห้องจะมีฉากกันเล็กๆสำหรับผู้หญิงที่ยังไม่ได้แต่งงานหรือ คู่ชายหญิงที่เพิ่งแต่งงานใหม่ๆยัง

ไม่ได้ย้ายออกส่วนชายหนุ่มที่ยังไม่ได้แต่งงานจะอยู่นอกห้อง แต่ละเรือนจะมียุงข้าว แยกออกจากตัวบ้านโดยจะสร้างให้เอียงหรือเอียงจากตัวบ้านเล็กน้อย (Bernard, 1997) (ปาณินธ์, 2543)

รูปที่ 4 แสดงตัวอย่างผังพื้นบ้านกะเหรี่ยง

เรือนกะเหรี่ยงสามารถจำแนกประเภทของบ้านกะเหรี่ยงออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. เรือนกะเหรี่ยงแบบชนบท มักเป็นเรือนเครื่องผูก สร้างด้วยไม้ไผ่และแฝก ยกพื้นสูง หลังคาคลุมตลอดทั้งตัวบ้าน ตัวบ้านแบ่งเป็นสามส่วน คือชาน เตาไฟ และห้องเก็บของ เตาไฟจะอยู่กลางห้อง เวลานอน จะแบ่งเป็นส่วนๆ โดยพ่อแม่จะนอนด้านในสุด ตรงข้ามอีกด้านของเตาไฟจะเป็นลูกๆ แยกจะนอนข้างเตาไฟอีกข้างหนึ่ง ถ้ามีชายหนุ่มจะนอนนอกห้อง บางแห่งจะสร้างยุงข้าวแยกจากตัวบ้าน ยุงข้าวจะแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนหนึ่งไว้เพาะพันธุ์อีกส่วนไว้กินในครัวเรือน ใต้ถุนบ้านจะมีครกกระเดื่อง ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีทุกบ้าน อาจใช้รวมกันหลายครัวเรือนก็ได้

2. เรือนกะเหรี่ยงแบบชานเมือง เป็นเรือนเครื่องสับ หลังคามุงกระเบื้องไม้หรือดินขอ บางครั้งใช้หลังคาสังกะสี แบ่งได้อีกเป็นสองประเภท คือ บ้านที่มียุงข้าวติดกับตัวบ้าน จะมีขนาดเล็ก และบ้านที่มียุงข้าวแยกจากตัวบ้าน

ตัวยุงทำด้วยไม้เนื้อแข็งยกพื้นสูง มีบันไดสำหรับขึ้นไปเอาข้าว (โอฬารรัตน์มณี, 2558)

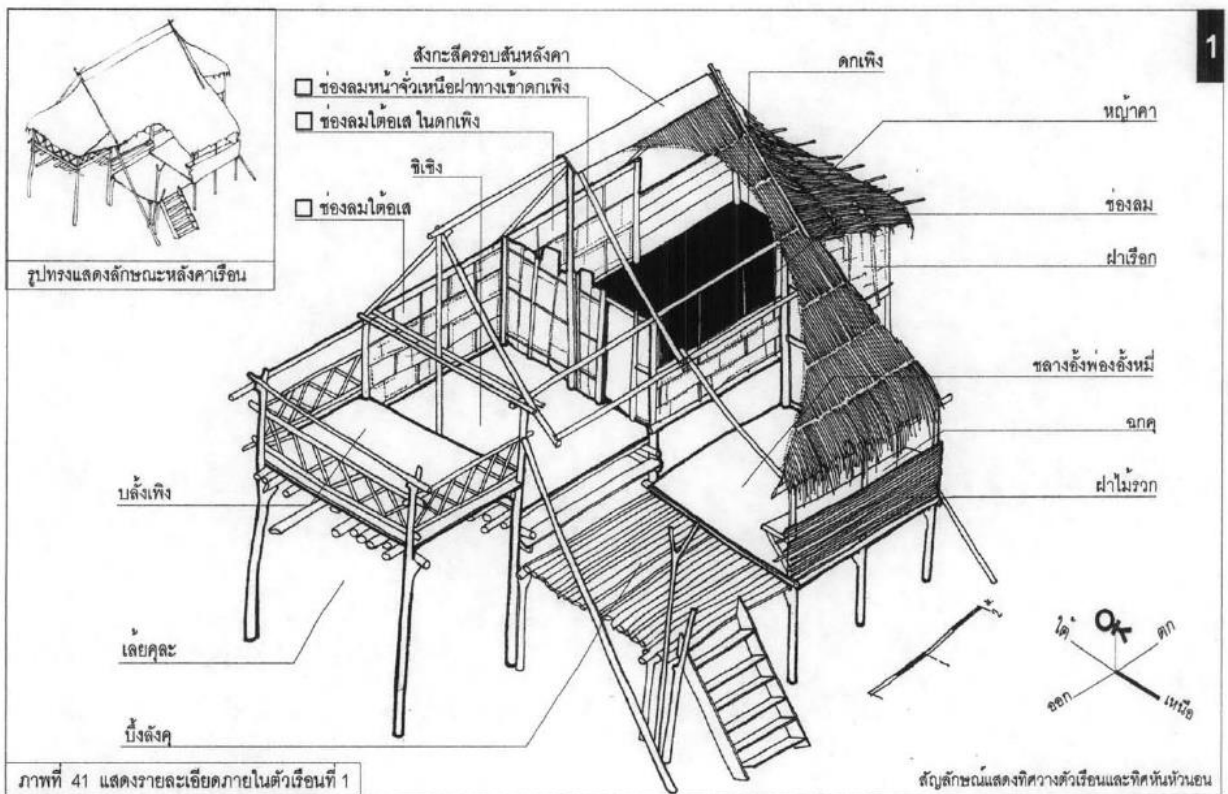
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสืบค้นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของบ้านปกากะญอ พบว่ามีการศึกษาองค์ประกอบของบ้านกะเหรี่ยงในแถบจังหวัดเพชรบุรี ราชบุรี และประจวบคีรีขันธ์ เพื่อวิเคราะห์การระบายอากาศของเรือนพื้นถิ่นเทียบกับบ้านเรือนไทย ซึ่งงานวิจัย **”เรือนกะเหรี่ยงในจังหวัดเพชรบุรี ราชบุรี และประจวบคีรีขันธ์”** ของนายพงศกร ตุ่มปรีक्षा ซึ่งเนื้อหาในส่วนของบ้านกะเหรี่ยงนั้นพบว่าเรือนที่ศึกษาเป็นเรือนของชาวกะเหรี่ยงโป มีการเรียกชื่อองค์ประกอบต่างๆของบ้านเป็นภาษากะเหรี่ยงโป ได้แก่

ลั้งคู้	แปลว่า	สถานที่หรือที่ดิน
ตะวั้ง	แปลว่า	บ้าน หรือ หมู่บ้าน
เลี้ย	แปลว่า	เรือน
คกเพ็ง	แปลว่า	ห้องเรือน,พื้นที่มีฝาล้อมโดยรอบ
ชิวเชิง	แปลว่า	โถง หรือระเบียงพื้นที่โล่งใต้หลังคา
บั้งเพ็ง	แปลว่า	พื้นที่รับแขก จะสูงจากชิวเชิง 1คอก
ชอง	แปลว่า	พื้นที่ยกสูงจากชิวเชิงแต่ต่ำกว่าบั้งเพ็ง
ชะเบียง	แปลว่า	พื้นที่เรือนในระดับต่ำกว่าชิวเชิง
ชลาอั้งพ่องอั้งหมี่	แปลว่า	ครัว
บั้งลั้งคู้	แปลว่า	ชาน หรือที่ตากข้าวเปลือก
เลี้ยคูละ	แปลว่า	ใต้ถุนเรือน
เลี้ยลา หรือ เลี้ยเพ็ง	แปลว่า	พื้นเรือน
พั้งดาน้อง	แปลว่า	ผนังเรือน
เลี้ยคูละ	แปลว่า	ใต้ถุนเรือน
เหร์อ้อช้อล่าง	แปลว่า	ส้วม
ชาคู	แปลว่า	ที่เก็บของระดับฝ้าเพดาน
ฉกคู้	แปลว่า	ที่เก็บถ้วยชาม

นอกจากนี้งานวิจัยฉบับนี้ยังมีการเก็บข้อมูลลักษณะและองค์ประกอบของบ้านชาวกะเหรี่ยงโปในจังหวัด เพชรบุรี ราชบุรี และประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 7 หลัง เน้นองค์ประกอบเรือนโดยรวมที่ส่งผลต่อการระบายอากาศ แต่ยังไม่ได้มีการเน้นที่ตัวองค์ประกอบเรือนกับการใช้งาน อีกทั้ง

องค์ประกอบพื้นที่ของบ้านกะเหรี่ยงไปกับบ้านปกากะญอ ยังมีความแตกต่างกัน เห็นได้ชัดที่สุดคือ บ้านปกากะญอจะให้ความสำคัญกับเตาไฟมากกว่าบ้านกะเหรี่ยงไป เห็นได้จากบ้านตัวอย่างในงานวิจัยนี้ไม่มีการพูดถึงเตาไฟ ในขณะที่เรือนปกากะญอนั้น เตาไฟถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในบ้าน การศึกษาองค์ประกอบพื้นที่บ้านปกากะญอในครั้งนี้จึงสามารถชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างขององค์ประกอบพื้นที่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไปและปกากะญอได้(ตุ้มปรีक्षा, 2549)

รูปที่ 5 ตัวอย่างเรือนกะเหรี่ยงไปจากงานวิจัย”เรือนกะเหรี่ยงในจังหวัดเพชรบุรี ราชบุรี และประจวบคีรีขันธ์” ของ นายพงศกร ตุ้มปรีक्षा

บทที่ 3

ผลการศึกษาวิจัย

3.1 ลักษณะโดยทั่วไปของบ้านปกากะญอหมู่บ้านโปงลี้ก-บางกลอย อำเภอแก่งกระจาน จังหวัด เพชรบุรี

รูปที่ 6 แสดงผังบริเวณของหมู่บ้านโปงลี้ก-บางกลอย

หมู่บ้านโปงลี้ก-บางกลอย เป็นหมู่บ้านของชาวปกากะญอ หรือกะเหรี่ยงภายในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี เป็นชุมชนที่เกิดจากการกวาดต้อนชนกลุ่มน้อยภายในอุทยาน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 1,283 คน คิดเป็น 282 ครัวเรือน ลักษณะอาคารในหมู่บ้านเป็นอาคารโครงสร้างไม้เป็นหลัก มุงด้วยสังกะสี ตับหญาคา และใบตะเคี้ยว สามารถแบ่งลักษณะอาคารในหมู่บ้านได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ อาคารไม้ยกพื้น และอาคารยกพื้น

3.1.1 อาคารไม้ยกพื้น

รูปที่ 7 แสดงอาคารไม้ยกพื้นในหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย

อาคารไม้ยกพื้นในหมู่บ้านโปงลี้ก-บางกลอย เป็นรูปแบบอาคารที่มีน้อย โดยมีจำนวนไม่ถึง 10 หลังในหมู่บ้าน รูปแบบมีทั้งอาคารพักอาศัย Shophouse และอาคารสาธารณะ ได้แก่ โบสถ์คริสต์ และศูนย์ศิลปาชีพ มีทั้งอาคารชั้นเดียวโครงสร้างไม้พื้นปูน และอาคารสองชั้นโครงสร้างครึ่งอิฐครึ่งไม้

3.1.2 อาคารยกพื้น

อาคารยกพื้นเป็นลักษณะอาคารส่วนใหญ่ในหมู่บ้านโปงลี้ก-บางกลอย รูปแบบอาคารโดยส่วนใหญ่เป็นอาคารพักอาศัย สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ อาคารยกพื้นเตี้ย และอาคารยกพื้นสูง

ก) อาคารยกพื้นเตี้ย

รูปที่ 8 แสดงอาคารยกพื้นเตี้ยในหมู่บ้านโปงลี้ก-บางกลอย

อาคารยกพื้นเตี้ย เป็นอาคารที่มีระดับการยกพื้นไม่เกิน 1 เมตร รูปแบบอาคารมีทั้งอาคารพักอาศัย และอาคารสาธารณะ โดยอาคารพักอาศัย ยกพื้นเตี้ยมักเป็นอาคารพักอาศัยที่มีขนาดไม่ใหญ่มาก และอาคารสาธารณะที่เป็นอาคารยกพื้นเตี้ยได้แก่ ศาลา พอละจี

ข) อาคารยกพื้นสูง

รูปที่ 9 แสดงอาคารยกพื้นสูงในหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย

อาคารยกพื้นสูง เป็นอาคารที่มีระดับการยกพื้นมากกว่า 1 เมตร รูปแบบอาคารจะเป็นอาคารพักอาศัยทั้งหมด พื้นที่ใต้ถุนของอาคารประเภทนี้สามารถเข้าไปใช้งานได้ โครงสร้างอาคารเป็นโครงสร้างไม้ หลังคามุงสังกะสี ตับหย้าคา และใบตะค้อ

3.2 ข้อมูลบ้านที่ศึกษา

รูปที่ 10 แสดงตำแหน่งกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 หลัง

รูปแบบบ้านที่ใช้ศึกษา คือบ้านยกพื้น เนื่องจากเป็นรูปแบบบ้านที่ชาวปกากะญอหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอยใช้ในการอยู่อาศัยมากที่สุด แบ่งเป็นบ้านยกพื้นเตี้ย 2 หลัง และบ้านยกพื้นสูง 4 หลัง โดยบ้านที่ใช้ในการศึกษาจะเป็นบ้านที่มีขนาดต่างกันทั้ง 6 หลังเพื่อสามารถศึกษารูปแบบการใช้พื้นที่ของบ้านปกากะญอได้อย่างครอบคลุม โดยมีบ้านที่อยู่ฝั่งหมู่บ้านบางกลอย 5 หลัง และบ้านจากหมู่บ้านโป่งลึก 1 หลัง โดยบ้านที่ทำการศึกษา ได้แก่

บ้านวัฒนธรรมบางกลอย บ้านปู่คออี้ บ้านนายมงคลชัย รักจงเจริญ บ้านนางโพระจี รักจงเจริญ บ้านนายบุญทรง จาเคาะห์ และบ้านนางมีนา เจริญสุข

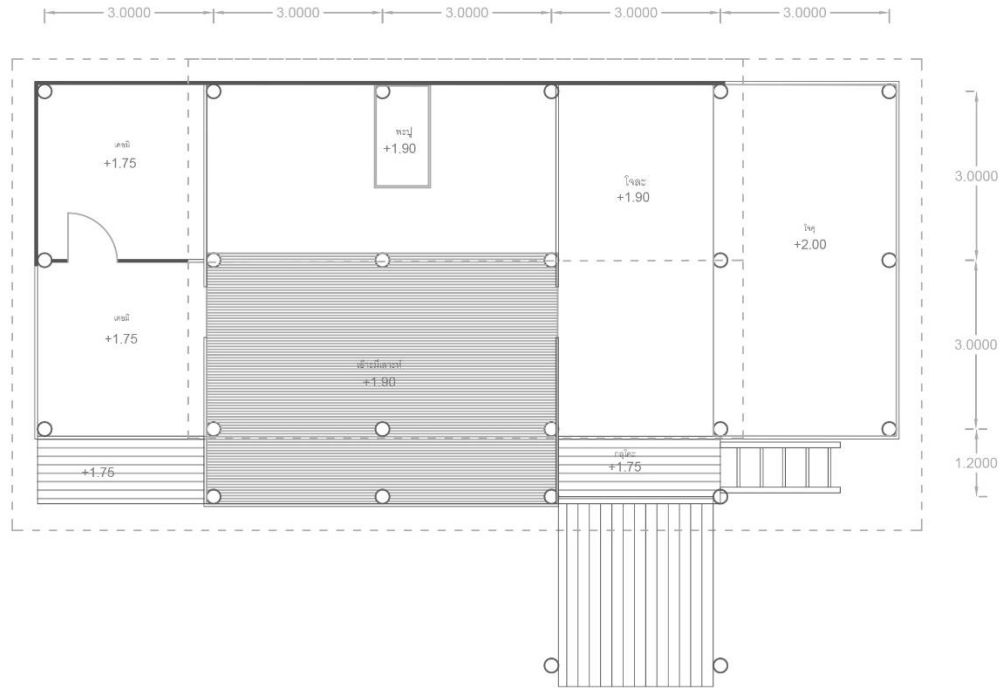
3.2.1 บ้านวัฒนธรรมบางกลอย

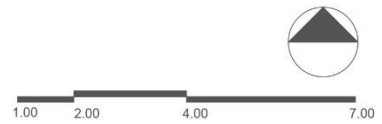
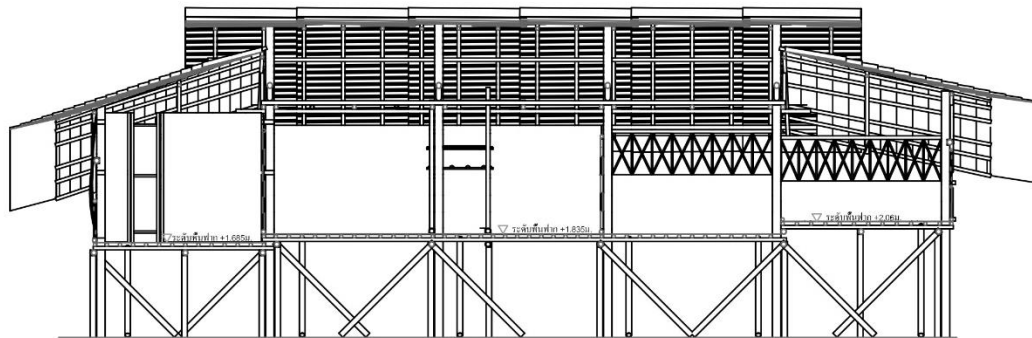
รูปที่ 11 แสดงภายนอกบ้านวัฒนธรรมบางกลอย

รูปที่ 12 แสดงภายในบ้านวัฒนธรรมบางกลอย

รูปที่ 13 แสดงผังพื้นบ้านวัฒนธรรมบางกอย

รูปที่ 14 แสดงรูปตัดบ้านวัฒนธรรมบางกอย

ข้อมูลบ้านวัฒนธรรมบางกลอย(แครจี, 2018)

- เจ้าของ โครงการวิจัยและพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในชุมชนปกากะญอ บ้านโป่งลึก - บางกลอย จังหวัดเพชรบุรี บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ข้อมูลทั่วไป

ก) จำนวนผู้อยู่อาศัย 10 คน

ข) อายุบ้าน ไม่ถึง 1 ปี

ลักษณะบ้าน เป็นเรือนยกพื้นสูง ระดับสูงที่สุด 2.00 เมตร

ระยะเสา 3 เมตร และ 1.2 เมตร หลังคามุงใบตะค้อ

- พื้นที่ใช้สอยในบ้าน

- 1) ก้าวลาดิ(บริเวณบ้าน) บริเวณบ้านเป็นลานโล่งบนเนินเขา ยังไม่มีการใช้งาน
- 2) เตอพาละ(ใต้ถุนบ้าน) ไม่มีการใช้งานเนื่องจาก มี Bracing ไม่ได้ทำให้ไม่สะดวกต่อการใช้งาน
- 3) กลุโคะ(ชานบันได) อยู่สูงจากพื้น 1.75 เมตร วัสดุพื้นปูด้วยไม้ไผ่
- 4) โจละ(พื้นที่รับแขก) อยู่สูงจากพื้น 1.90 เมตร วัสดุพื้นปูด้วยไม้ไผ่สับฟาก
- 5) โจคุ(ที่นั่งผู้ชาย) อยู่สูงจากพื้น 2.00 เมตร วัสดุพื้นปูด้วยไม้ไผ่สับฟาก
- 6) เตอมี(ห้องนอนลูกสาว) อยู่สูงจากพื้น 1.75 เมตร วัสดุพื้นปูด้วยไม้ไผ่สับฟาก
- 7) พะปุ(เตาไฟ) อยู่สูงจากพื้น 1.90 เมตร วัสดุพื้นเป็นกระเบื้องดิน
- 8) เอ้าะมีเลาะห์(ครัว) อยู่สูงจากพื้น 2.00 เมตร วัสดุพื้นปูด้วยไม้ไผ่ผ่าซีก
- 9) ริคุ(ชั้นวางของ) อยู่ในพื้นที่เดียวกับเอ้าะมีเลาะห์

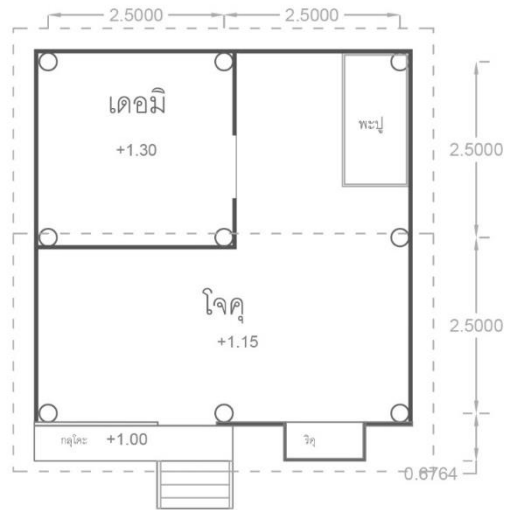
3.2.2 บ้านปู่คออี้

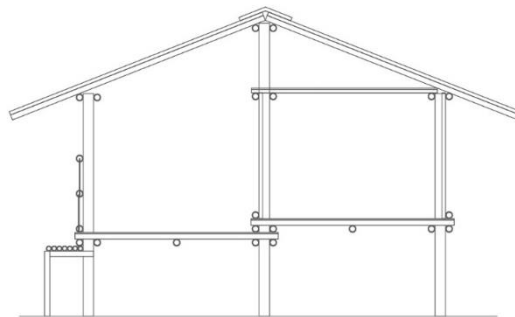
รูปที่ 15 แสดงภายนอกของบ้านปู่คออี้

รูปที่ 16 แสดงภายในของบ้านปู่คออี้

ຮູບທີ່ 17 ແສດງຳພິນບ້ານປູ່ຄອື້

ຮູບທີ່ 18 ແສດຮູບຕັດຂອງບ້ານປູ່ຄອື້

ข้อมูลบ้านปู่คออี้

- เจ้าของ ปู่คออี้
- ข้อมูลทั่วไป
  - ก) จำนวนผู้อยู่อาศัย 1-2 คน
  - ข) อายุบ้าน 4 ปี
- ลักษณะบ้าน เป็นบ้านยกพื้นเตี้ย ระดับพื้นที่สูงที่สุด 1.30 เมตร ระเบียงเสา 3 เมตร โครงสร้างไม้สน หลังคามุงหญ้าคา
- พื้นที่ใช้สอยในบ้าน
  - 1) กวาลดี(บริเวณบ้าน) บริเวณบ้านต่อเนื่องกับบ้านอีก 2 หลัง
  - 2) เตอพาละ(ใต้ถุน) เนื่องจากเป็นบ้านยกพื้นเตี้ย ใต้ถุน จึงไม่มีการใช้งาน
  - 3) กลุโคะ(ชานบันได) อยู่สูงจากพื้น 1 เมตร วัสดุพื้นปูด้วยไม้ไผ่
  - 4) โจคุ(ที่นั่งนอนผู้ชาย) อยู่สูงจากพื้น 1.15 เมตร วัสดุพื้นปูด้วยไม้ไผ่สับฟาก
  - 5) เตอมี(ห้องนอนลูกสาว) อยู่สูงจากพื้น 1.30 เมตร วัสดุพื้นปูด้วยไม้ไผ่สับฟาก
  - 6) พะปู(เตาไฟ) อยู่สูงจากพื้น 1.30 เมตร วัสดุพื้นเป็นกระเบื้องดิน
  - 7) ริคุ(ชั้นวางของ) ถูกต่อเติมยื่นออกจากตัวบ้าน

(รักจงเจริญ, 2018)

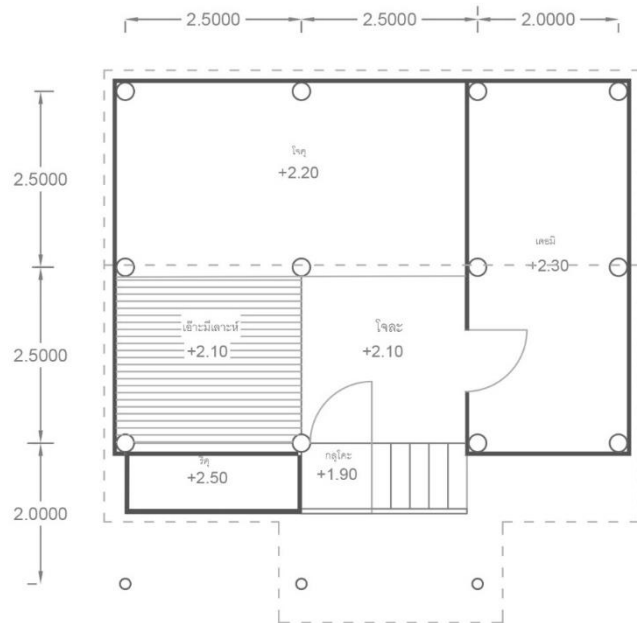
3.3.3 บ้านนายมงคลชัย รักจงเจริญ

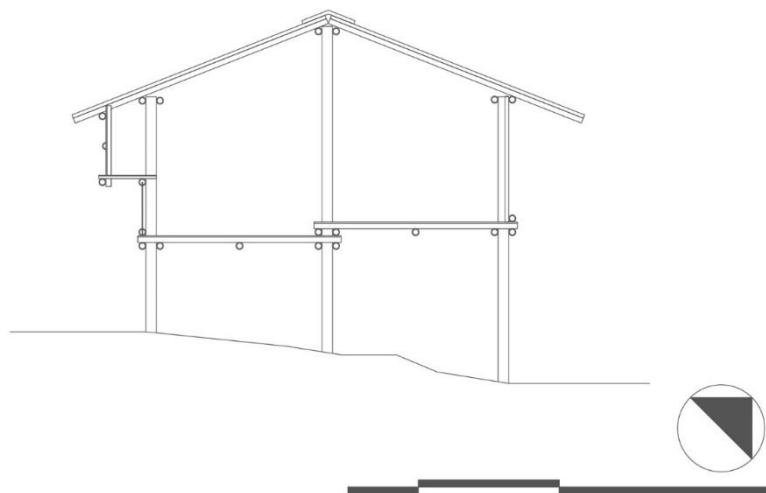
รูปที่ 19 แสดงภายนอกบ้านนายมงคลชัย รักจงเจริญ

รูปที่ 20 แสดงภายในบ้านนายมงคลชัย รักจงเจริญ

รูปที่ 21 แสดงผังพื้นบ้านนายมงคลชัย รักจงเจริญ

รูปที่ 22 แสดงรูปตัดบ้านนายมงคลชัย รักจงเจริญ

ข้อมูลบ้านนายมงคลชัย รักจงเจริญ

- เจ้าของ นายมงคลชัย รักจงเจริญ
- ข้อมูลทั่วไป
  - ก) จำนวนผู้อยู่อาศัย 3 คน
  - ข) อายุบ้าน 1 ปี
- ลักษณะบ้าน เป็นบ้านยกพื้นสูง ระดับสูงที่สุด 2.30 เมตร ระยะเวลา 2.50 เมตร หลังคามุงสังกะสี
- พื้นที่ใช้สอยในบ้าน
  - 1) กวาลาดิ(บริเวณบ้าน) บริเวณบ้านใช้เลี้ยงสัตว์ได้แก่ หมูและไก่
  - 2) เตอพาละ(ใต้ถุนบ้าน) มีการใช้งานเป็นที่เก็บของ
  - 3) กลุโคะ (ชานบันได) อยู่สูงจากพื้น 1.90 เมตร วัสดุพื้นปูด้วยลำไม้ไผ่
  - 4) โจละ(พื้นที่รับแขก) อยู่สูงจากพื้น 2.10 เมตร วัสดุพื้นปูด้วยไม้ไผ่สับพาก
  - 5) โจคุ(ที่นั่งนอนผู้ชาย) อยู่สูงจากพื้น 2.20 เมตร วัสดุพื้นปูด้วย ไม้ไผ่สับพาก
  - 6) เตอมี(ห้องนอนลูกสาว) อยู่สูงจากพื้น 2.30 เมตร วัสดุพื้นปูด้วยไม้ไผ่สับพาก
  - 7) พะปู(เตาไฟ) ใช้เตาอั้งโล่แทนเตาแบบหิ้ง
  - 8) เอ้าะมีเลาะห์(ครัว) อยู่สูงจากพื้น 2.20 เมตร วัสดุพื้นปูด้วยไม้ไผ่ผ่าซีก
  - 9) ริคุ(ชั้นวางของ)ถูกสร้างขึ้นจากตัวบ้านอยู่บริเวณ เอ้าะมีเลาะห์(ครัว)

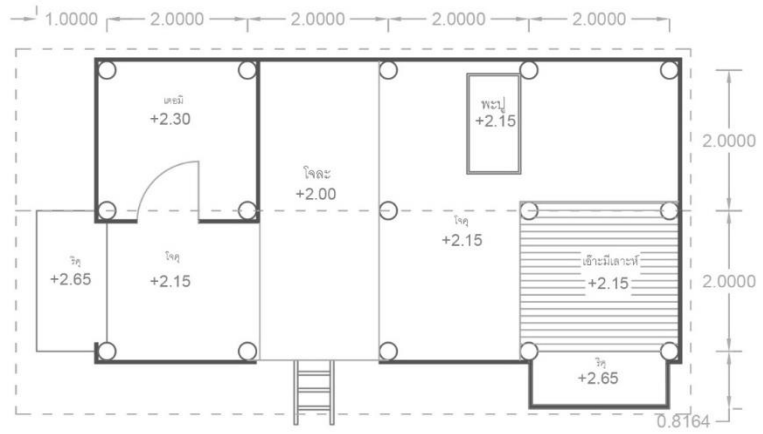
3.3.4 บ้านนางโพระจี รักจงเจริญ

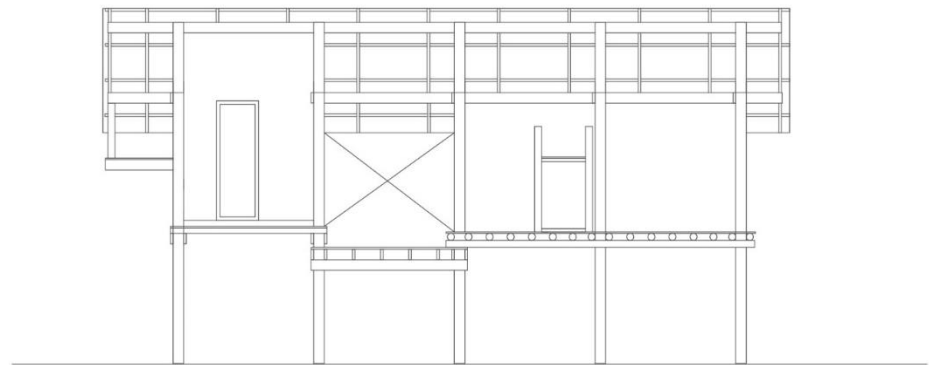
รูปที่ 23 แสดงภายนอกบ้านนางโพระจี รักจงเจริญ

รูปที่ 24 แสดงภายในบ้านนางโพระจี รักจงเจริญ

รูปที่ 25 แสดงผังพื้นบ้านนางโพระจี รักจงเจริญ

รูปที่ 26 แสดงรูปตัดบ้านนางโพระจี รักจงเจริญ

ข้อมูลบ้านนางโพระจี รักจงเจริญ

- เจ้าของ นางโพระจี รักจงเจริญ
- ข้อมูลทั่วไป
  - ก) จำนวนผู้อยู่อาศัย 2 คน
  - ข) อายุบ้าน 3-4 ปี
- ลักษณะบ้าน เป็นบ้านยกพื้นสูง ระดับสูงที่สุด 2.30 เมตร
ระยะเสา 2.50 เมตร และ 2.00 เมตร หลังคามุงสังกะสี
- พื้นที่ใช้สอยในบ้าน
  - 1) กวาลดี(บริเวณบ้าน) บริเวณบ้านใช้เลี้ยงสัตว์
  - 2) เตอपालะ(ใต้ถุนบ้าน) มีการใช้งานเป็นที่เก็บของ
  - 3) โจละ(พื้นที่รับแขก) อยู่สูงจากพื้น 2.00 เมตร วัสดุพื้นปูด้วยไม้จริง
  - 4) โจคุ(ที่นั่งนอนผู้ชาย) อยู่สูงจากพื้น 2.15 เมตร วัสดุพื้นปูด้วย ไม้ไผ่สับพาก
  - 5) เตอมี(ห้องนอนลูกสาว) อยู่สูงจากพื้น 2.30 เมตร วัสดุพื้นปูด้วยไม้ไผ่สับพาก
  - 6) พะปู(เตาไฟ) อยู่สูงจากพื้น 2.15 เมตร วัสดุพื้นเป็น กระบะดิน
  - 7) เอ้าะมีเลาะห์(ครัว) อยู่สูงจากพื้น 2.15 เมตร วัสดุพื้นปูด้วยไม้ไผ่ผ่าซีก
  - 8) ริคุ(ชั้นวางของ)ถูกสร้างขึ้นจากตัวบ้านอยู่บริเวณ เอ้าะมีเลาะห์(ครัว) และโจคุ(ที่นั่งนอนผู้ชาย)

(รักจงเจริญ, 2018)

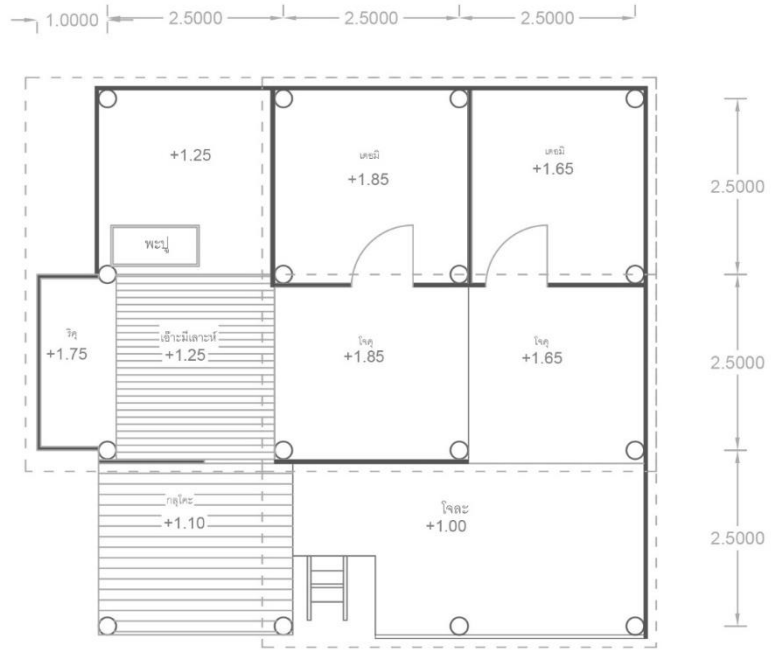
3.3.5 บ้านนายบุญทรง จาเคาะห์

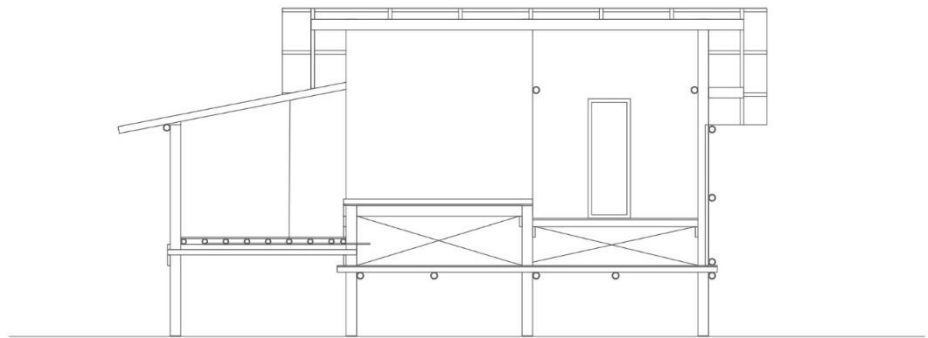
รูปที่ 27 แสดงภายนอกบ้านนายบุญทรง จาเคาะห์

รูปที่ 28 แสดงภายในบ้านนายบุญทรง จาเคาะห์

รูปที่ 29 แสดงผังพื้นบ้านนายบุญทรง จาเคาะห์

รูปที่ 30 แสดงรูปตัดบ้านนายบุญทรง จาเคาะห์

ข้อมูลบ้านนายบุญทรง จาเคาะห์

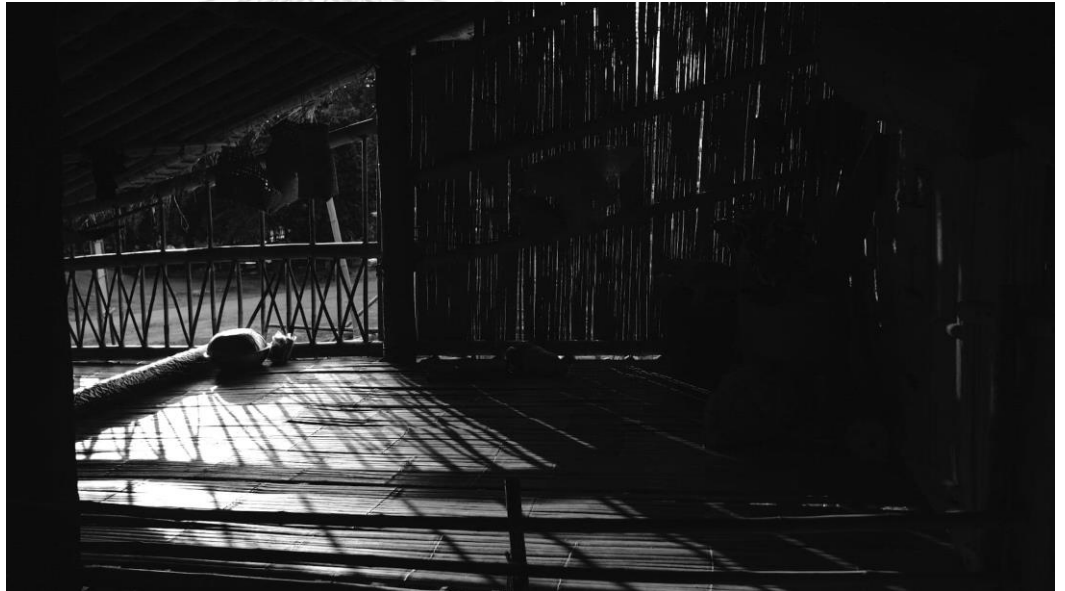
- เจ้าของ นายบุญทรง จาเคาะห์
- ข้อมูลทั่วไป
  - ก) จำนวนผู้อยู่อาศัย 7 คน
  - ข) อายุบ้าน 4 ปี
- ลักษณะบ้าน เป็นบ้านยกพื้นเดี่ยว ระดับสูงที่สุด 1.85 เมตร
ระยะเสา 3.00 เมตร หลังคามุงสังกะสี
- พื้นที่ใช้สอยในบ้าน
  - 1) กั้วลาดี(บริเวณบ้าน) บริเวณบ้านไม่มีการใช้งาน
  - 2) เดอพาละ(ใต้ถุนบ้าน) มีการใช้งานเป็นที่เก็บของและเลี้ยงสัตว์
  - 3) กุลโคะ(ชานบันได) อยู่สูงจากพื้น 1.25 เมตร วัสดุพื้นปูด้วยล้าไม้ไผ่
  - 4) โจละ(พื้นที่รับแขก) อยู่สูงจากพื้น 1.10 เมตร วัสดุพื้นปูด้วยไม้ไผ่สับฟาก
  - 5) โจคู้(ที่นั่งนอนผู้ชาย) อยู่สูงจากพื้น 1.25, 1.65 และ 1.85 เมตร วัสดุพื้นปูด้วย ไม้ไผ่สับฟาก
  - 6) เดอมี(ห้องนอนลูกสาว) อยู่สูงจากพื้น 1.65 และ 1.85 เมตร วัสดุพื้นปูด้วยไม้ไผ่สับฟาก
  - 7) พะปู(เตาไฟ) อยู่สูงจากพื้น 1.25 เมตร วัสดุพื้นเป็นกระบะดิน
  - 8) เอ้าะมีเลาะห์(ครัว) อยู่สูงจากพื้น 1.25 เมตร วัสดุพื้นปูด้วยไม้ไผ่ผ่าซีก
  - 9) ริคู้(ชั้นวางของ)ถูกสร้างขึ้นจากตัวบ้านอยู่บริเวณเอ้าะมีเลาะห์(ครัว)

(จาเคาะห์, 2018)

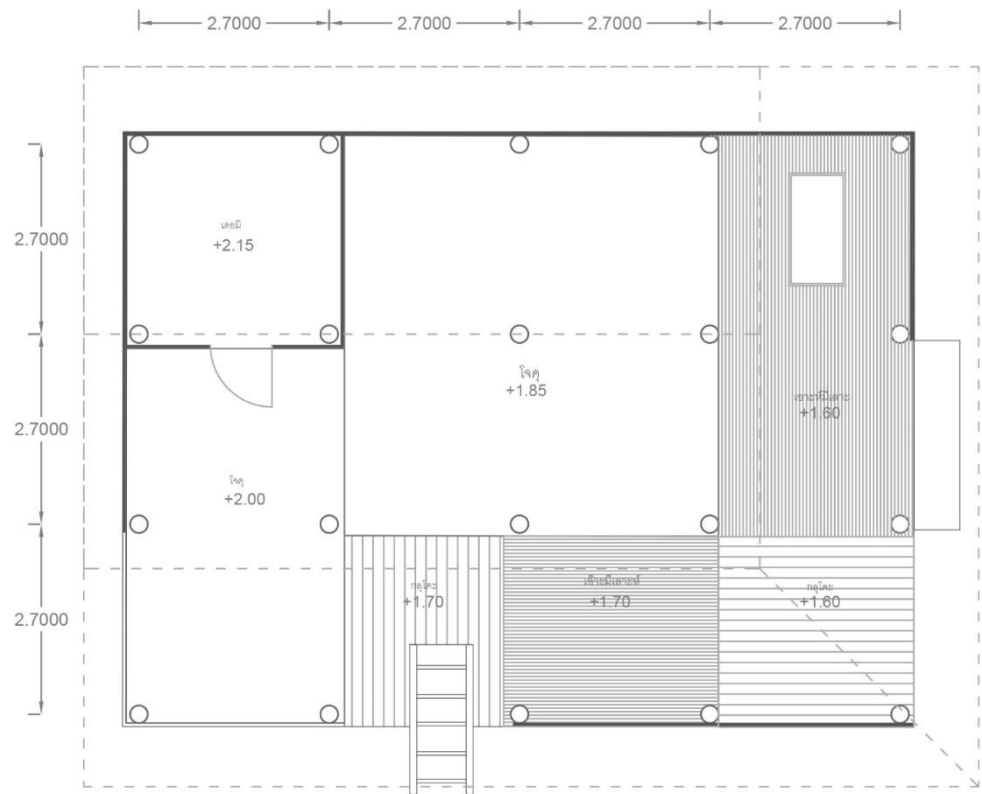
3.3.6 บ้านนางมีนนา เจริญสุข

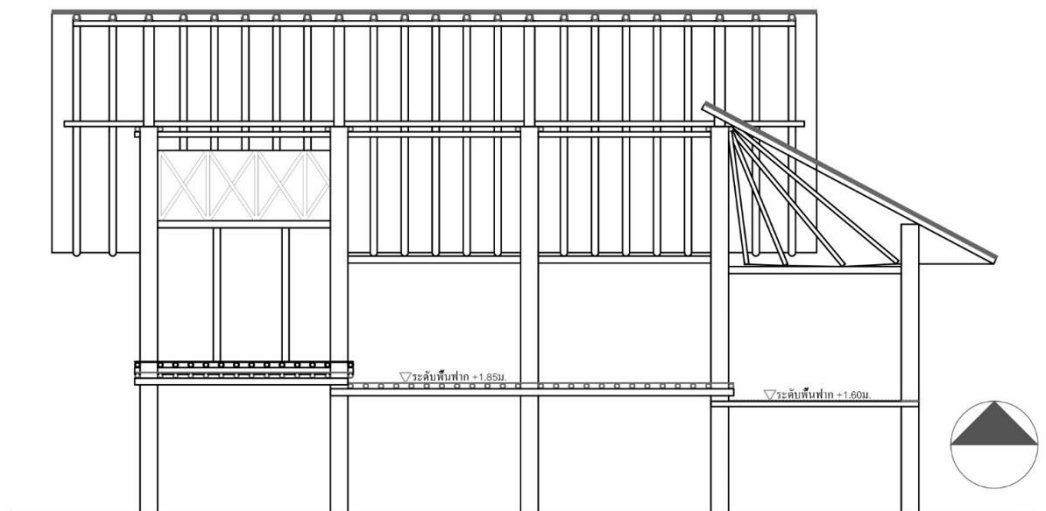
รูปที่ 31 แสดงภายนอกบ้านนางมีนนา เจริญสุข

รูปที่ 32 แสดงภายในบ้านนางมีนนา เจริญสุข

รูปที่ 33 แสดงผังพื้นบ้านนางมีนา เจริญสุข

รูปที่ 34 แสดงรูปตัดบ้านนางมีนา เจริญสุข

ข้อมูลบ้านนางมีนา เจริญสุข

- เจ้าของ นางมีนา เจริญสุข
- ข้อมูลทั่วไป
  - ก) จำนวนผู้อยู่อาศัย 6 คน
  - ข) อายุบ้าน 2 ปี
- ลักษณะบ้าน เป็นเรือนยกพื้นสูง ระดับสูงที่สุด 2.15 เมตร
ระยะเสา 3.00 เมตร หลังคามุงหญ้าคา
- พื้นที่ใช้สอยในบ้าน
  - 1) กวาลดี(บริเวณบ้าน) บริเวณบ้านใช้เลี้ยงสัตว์และปลูกผักสวนครัว
  - 2) เดอपालะ(ใต้ถุนบ้าน) มีการใช้งานเป็นที่เก็บของ ตำข้าว และ เลี้ยงสัตว์
  - 3) กลุโคะ(ชานบันได) อยู่สูงจากพื้น 1.70 เมตร วัสดุพื้นปูด้วยลำ ไม้ไผ่
  - 4) โຈລະ(พื้นที่รับแขก) อยู่สูงจากพื้น 1.70 เมตร วัสดุพื้นปูด้วยไม้ไผ่สับฟาก
  - 5) โຈคຸ(ที่นั่งนอนผู้ชาย) อยู่สูงจากพื้น 1.85 และ 2 เมตร วัสดุพื้นปูด้วย ไม้ไผ่สับฟาก
  - 6) เดอมิ(ห้องนอนลูกสาว) อยู่สูงจากพื้น 2.15 เมตร วัสดุพื้นปูด้วยไม้ไผ่สับฟาก
  - 7) พะปู(เตาไฟ) อยู่สูงจากพื้น 1.60 เมตร วัสดุพื้นเป็นกระเบื้องดิน
  - 8) เอ้าะมีเลาะห์(ครัว) อยู่สูงจากพื้น 1.60 เมตร วัสดุพื้นปูด้วยไม้ไผ่ผ่าซีก
  - 9) ริคຸ(ชั้นวางของ)ถูกสร้างขึ้นจากตัวบ้านอยู่บริเวณ เอ้าะมีเลาะห์(ครัว)

(เจริญสุข, 2018)

บทที่ 4

วิเคราะห์ / สังเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์องค์ประกอบพื้นที่ที่บ้านปกากะญอ หมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย

4.1.1 องค์ประกอบพื้นที่ของบ้านปกากะญอ หมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย

เมื่อนำข้อมูลผังพื้นของกลุ่มตัวอย่างมารวมกับข้อมูลพื้นที่ใช้สอยที่ได้จากการสัมภาษณ์ สามารถแบ่งพื้นที่บ้านในแต่ละหลังได้ดังนี้

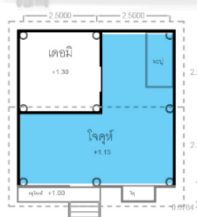
4.1.1 บ้านปู่คออี้

กลุโคงค์(ซานบันได)

โคงค์(ที่นั่งผู้ชาย)

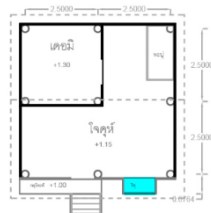
โคงค์(พื้นที่รับแขก)

เดอมิ(ห้องนอนลูกสาว)

ริค(ชั้นวางของ)

พะปู(เตาไฟ)

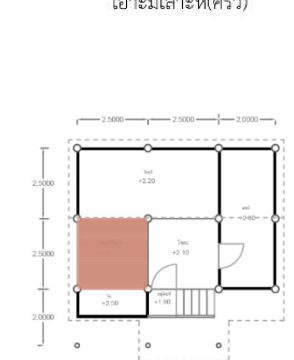
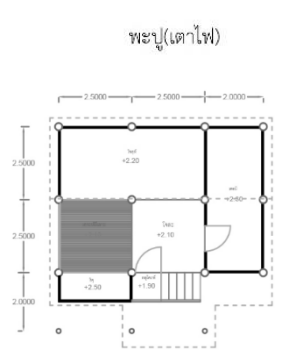
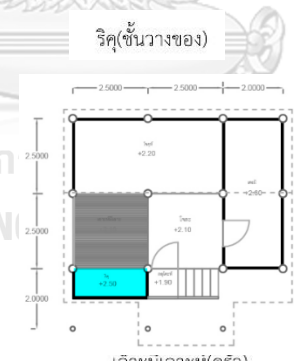
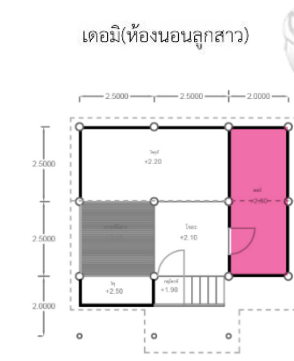
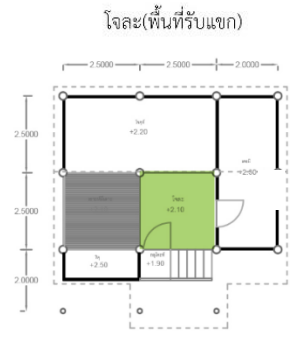
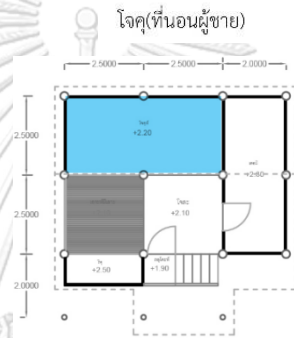
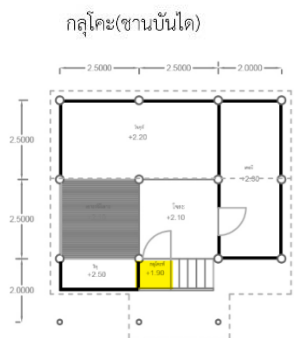
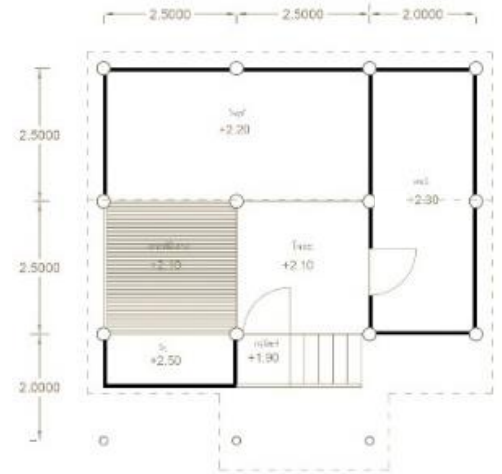
เฮียมมีเลาะห์(ครัว)

รูปที่ 35 แสดงพื้นที่ใช้สอยในบ้านปู่คออี้

- 1) **กัวลาตี (บริเวณบ้าน)** บริเวณบ้านของบ้านปู่คออี้มีการปลูกผักสวนครัวอยู่ บริเวณทิศตะวันออกของตัวบ้าน และบริเวณบ้านมีการเชื่อมต่อกับบ้านหลังอื่นๆ อีก 2 หลัง ซึ่งเป็นญาติพี่น้องกัน
- 2) **เตอพาละ (ใต้ถุนบ้าน)** บ้านปู่คออี้เป็นบ้านใต้ถุนเตี้ย โดยส่วนที่ต่ำที่สุดยกสูงจากพื้น 1 เมตร ทำให้บริเวณใต้ถุนไม่มีการใช้งานใดๆ
- 3) **กลุโคะ (ชานบันได)** ชานบันไดของบ้านหลังนี้มีปูด้วยไม้ไผ่ทั้งลำ ขนาดหน้ากว้างไม่ถึง 1 เมตร ยกสูงจากพื้น 1 เมตร
- 4) **โจคุ (ที่นอนผู้ชาย)** พื้นที่นี่ปูด้วยไม้ผ่าปาก กินเนื้อที่เกือบทั้งหมดของบ้าน เนื่องจากเป็นบ้านขนาดเล็ก
- 5) **โจละ (พื้นที่รับแขก)** เนื่องจากเป็นบ้านขนาดเล็ก โจละ(พื้นที่รับแขก) จึงถูกรวมเข้ากับโจคุ(ที่นอนผู้ชาย) ทำให้บ้านหลังนี้ไม่มีโจละ(พื้นที่รับแขก)
- 6) **เดอมิ (ห้องนอนลูกสาว)** พื้นที่นี่ปูด้วยไม้ผ่าปากในบ้านหลังนี้เดอมิ (ห้องนอนลูกสาว)ถูกใช้เป็นที่นอนของเจ้าของบ้านเนื่องจากเจ้าของบ้านอยู่ตัวคนเดียว ไม่มีลูกสาว
- 7) **ริคุ (ชั้นวางของ)** ชั้นวางของของบ้านหลังนี้ปูด้วยไม้ผ่าปากยื่นออกจากตัวบ้านทางทิศใต้ ใช้สำหรับเก็บถ้วยชามและเครื่องครัวต่างๆ
- 8) **พะปู (เตาไฟ)** พะปู(เตาไฟ)มีลักษณะเป็นหิ้งไม้ไผ่ ส่วนที่ใช้จุดไฟทำเป็นกระบะดิน พะปู(เตาไฟ) ของบ้านหลังนี้ใช้สำหรับทำอาหารและให้ความอบอุ่น
- 9) **เอ้าะมีเลาะห์ (ครัว)** เนื่องจากเป็นบ้านขนาดเล็ก เอ้าะมีเลาะห์(ครัว) จึงถูกรวมเข้ากับโจคุ(ที่นอนผู้ชาย) ทำให้บ้านหลังนี้ไม่มีเอ้าะมีเลาะห์(ครัว)

4.1.2 บ้านนายมงคลชัย รักจงเจริญ

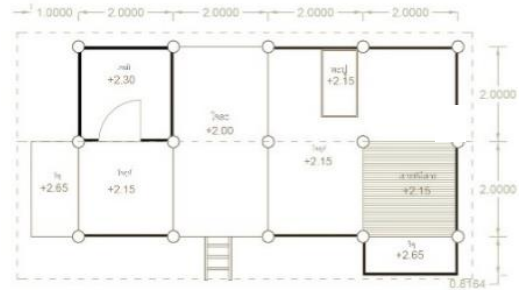

รูปที่ 36 แสดงพื้นที่ใช้สอยในบ้านนายมงคลชัย รักจงเจริญ

- 1) **กั้วลาตี (บริเวณบ้าน)** กั้วลาตี(บริเวณบ้าน) ของบ้านหลังนี้ ใช้เป็นพื้นที่เลี้ยงสัตว์ ได้แก่ หมูและไก่ และเป็นทางผ่านไปยังบ้านหลังอื่นๆ
- 2) **เดอพาละ (ใต้ถุนบ้าน)** บ้านหลังนี้เป็นบ้านใต้ถุนสูง ยกพื้นขึ้นมา 2 เมตร การใช้งานใต้ถุนได้แก่ ตากผ้า และ เก็บของ
- 3) **กลุโคะ (ชานบันได)** กลุโคะ(ชานบันได) ของบ้านหลังนี้มีปูด้วยไม้ไผ่ทั้งลayment สูงจากพื้น 1.9 เมตร
- 4) **โจคุ (ที่นอนผู้ชาย)** โจคุ(ที่นอนผู้ชาย) ของบ้านหลังนี้ปูด้วยไม้ไผ่สับพาก ยกระดับสูงกว่า โจละ(พื้นที่รับแขก) ใช้เป็นที่นอนของพ่อ ลูกชาย และแขกของบ้าน
- 5) **โจละ (พื้นที่รับแขก)** โจละ(พื้นที่รับแขก) ของบ้านหลังนี้ปูด้วยไม้ไผ่สับพาก ยกระดับสูงกว่ากลุโคะ(ชานบันได) ใช้เป็นที่รับแขกของบ้าน
- 6) **เดอมี (ห้องนอนลูกสาว)** เดอมี(ห้องนอนลูกสาว) ของบ้านหลังนี้ปูด้วยไม้ไผ่สับพาก ยกระดับสูงขึ้นจากโจคุ(ที่นอนผู้ชาย) ใช้เป็นห้องนอนของแม่และลูกสาวของบ้าน
- 7) **ริคุ (ชั้นวางของ)** ริคุ(ชั้นวางของ) ของบ้านหลังนี้ปูด้วยไม้ไผ่สับพาก สร้างยื่นจากตัวบ้าน ใช้สำหรับเก็บเครื่องครัวและอาหารแห้งต่างๆ
- 8) **พะปู (เตาไฟ)** พะปู(เตาไฟ) ของบ้านหลังนี้ใช้เตาอั้งโล่ แทนแบบหิ้ง ด้วยเหตุผลเรื่องความสะดวกในการขนย้าย
- 9) **เอ๊ะมีเลาะห์ (ครัว)** เอ๊ะมีเลาะห์(ครัว) ของบ้านหลังนี้ปูด้วยไม้ไผ่ผ่าซีก อยู่ระดับเดียวกับโจละ(พื้นที่รับแขก) ใช้เป็นพื้นที่ทานข้าวและทำอาหารของบ้าน

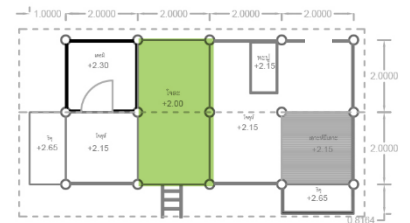
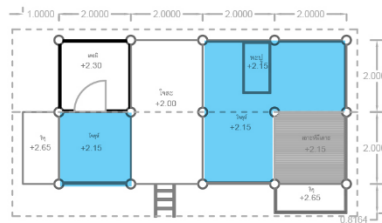
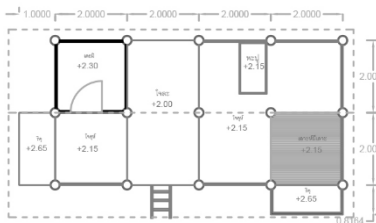
4.1.3 บ้านนางโพรระจี รักจงเจริญ

กลุ่มโคะ(خانบันได)

โคงค์(ที่นอนผู้ชาย)

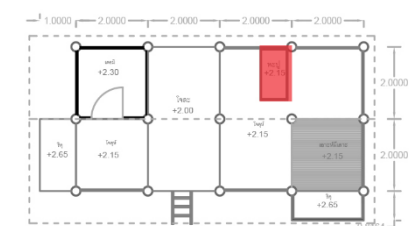
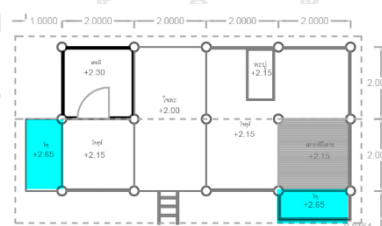
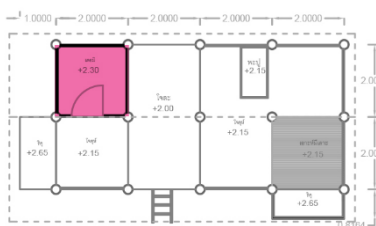
โคงค์(พื้นที่รับแขก)

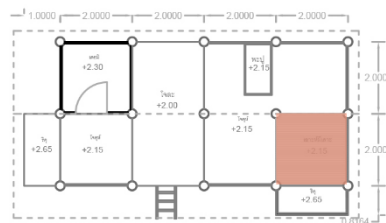
เดอมิ(ห้องนอนลูกสาว)

ริคค์(ชั้นวางของ)

พะบู(เตาไฟ)

เอ้าะมีเสาะห์(ครัว)

รูปที่ 37 แสดงพื้นที่ใช้สอยในบ้านนางโพรระจี รักจงเจริญ

- 1) ก้วลาตี (บริเวณบ้าน) ก้วลาตี(บริเวณบ้าน) ของบ้านหลังนี้ ใช้ปลูกพืชสวนครัว และเป็นทางผ่านไปยังบ้านหลังอื่น
- 2) เตอพาละ (ใต้ถุนบ้าน) บ้านหลังนี้เป็นบ้านใต้ถุนสูง ยกพื้นขึ้นมา 2 เมตร การใช้งานใต้ถุนได้แก่ ตากผ้า และ เก็บของ
- 3) กุลโคะ (ชานบันได) บ้านหลังนี้ไม่มีกุลโคะ(ชานบันได)
- 4) โจคุ (ที่นอนผู้ชาย) โจคุ(ที่นอนผู้ชาย) ของบ้านหลังนี้ปูด้วยไม้ไผ่สับพาก ยกระดับสูงกว่า โจละ(พื้นที่รับแขก) ใช้เป็นที่นอนของแขก
- 5) โจละ (พื้นที่รับแขก) โจละ(พื้นที่รับแขก) ของบ้านหลังนี้ปูด้วยไม้จริง ใช้เป็นที่รับแขกของบ้าน
- 6) เตอมิ (ห้องนอนลูกสาว) เตอมิ(ห้องนอนลูกสาว) ของบ้านหลังนี้ปูด้วยไม้ไผ่สับพาก ยกระดับสูงขึ้นจากโจคุ(ที่นอนผู้ชาย) ใช้เป็นห้องนอนของแม่และลูกสาวของบ้าน
- 7) ริคุ (ชั้นวางของ) ริคุ(ชั้นวางของ) ของบ้านหลังนี้ปูด้วยไม้จริง สร้างยื่นจากตัวบ้าน ใช้สำหรับเก็บเครื่องครัวและอาหารแห้งต่างๆ
- 8) พะปู (เตาไฟ) พะปู(เตาไฟ)มีลักษณะเป็นหิ้งไม้ไผ่ ส่วนที่ใช้จุดไฟทำเป็นกระบะดิน พะปู(เตาไฟ) ของบ้านหลังนี้ใช้สำหรับทำอาหารและให้ความอบอุ่น
- 9) เอ้าะมีเลาะห์ (ครัว) เอ้าะมีเลาะห์(ครัว) ของบ้านหลังนี้ปูด้วยไม้ไผ่ผ่าซีก อยู่ระดับเดียวกับโจคุ(ที่นอนผู้ชาย) ใช้เป็นพื้นที่ทานข้าวและทำอาหารของบ้าน

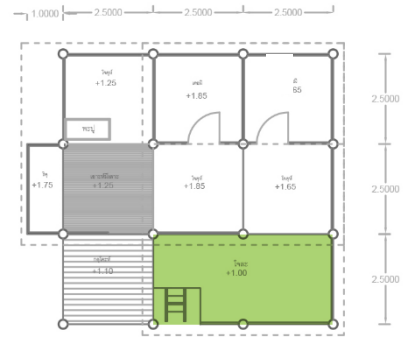
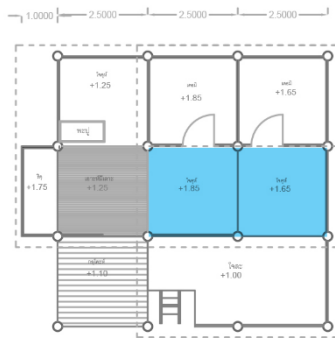
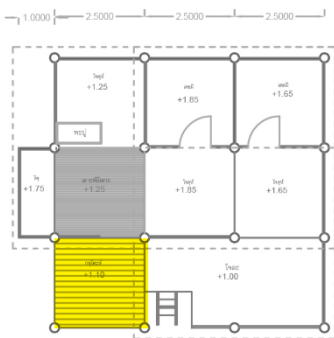
4.1.4 บ้านนายบุญทรง จาเคาะห์

กุฏิ(ฆานบันได)

โถง(ที่นั่งผู้ชาย)

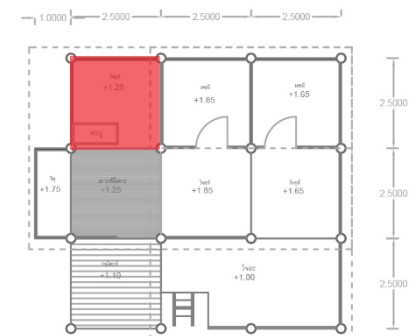
โถง(พื้นที่รับแขก)

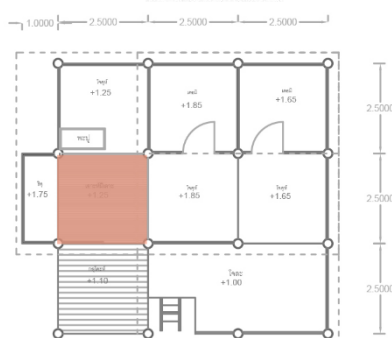
เตอมิ(ห้องนอนลูกสาว)

วิคู(ชั้นวางของ)

หะพู(เตาไฟ)

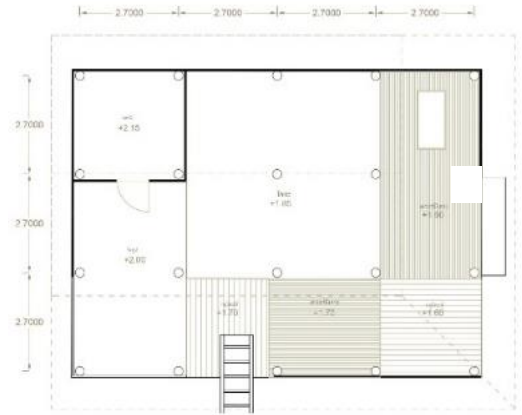

เฮียมเลาะห์(ครัว)

- 1) **กัวลาตี (บริเวณบ้าน)** กัวลาตี(บริเวณบ้าน) ของบ้านหลังนี้ ใช้เป็นทางผ่านไป
ยังบ้านหลังอื่น
รูปที่ 38 แสดงพื้นที่ใช้สอยในบ้านนายบุญทรง จาเคาะห์
- 2) **เดอพาละ (ใต้ถุนบ้าน)** บ้านหลังนี้เป็นบ้านใต้ถุนเดี่ยว ยกพื้นขึ้นมา 1 เมตร การ
ใช้งานใต้ถุนได้แก่ เลี้ยงไก่ และเก็บของ
- 3) **กลุโคะ (ชานบันได)** กลุโคะ(ชานบันได) ของบ้านหลังนี้มีปูด้วยไม้ไผ่ทั้งลayment สูง
จากพื้น 1.1 เมตร ใช้เป็นพื้นที่ซักล้างของบ้าน
- 4) **โจคุ (ที่นอนผู้ชาย)** โจคุ(ที่นอนผู้ชาย) ของบ้านหลังนี้ปูด้วยไม้จริง ยกระดับสูง
กว่า โจละ(พื้นที่รับแขก) ใช้เป็นที่นอนของแขก
- 5) **โจละ (พื้นที่รับแขก)** โจละ(พื้นที่รับแขก) ของบ้านหลังนี้ปูด้วยไม้ไผ่สับพาก ใช้
เป็นที่รับแขกของบ้าน
- 6) **เดอมี (ห้องนอนลูกสาว)** เดอมี(ห้องนอนลูกสาว) ของบ้านหลังนี้ปูด้วยไม้ไผ่สับ
พาก ยกระดับสูงขึ้นจากโจคุ(ที่นอนผู้ชาย) ใช้เป็นห้องนอนของทั้งครอบครัว
- 7) **ริคุ (ชั้นวางของ)** ริคุ(ชั้นวางของ) ของบ้านหลังนี้ปูด้วยไม้ไผ่สับพาก สร้างยื่น
จากตัวบ้าน ใช้สำหรับเก็บเครื่องครัวและอาหารแห้งต่างๆ
- 8) **พะปู (เตาไฟ)** พะปู(เตาไฟ)มีลักษณะเป็นหิ้งไม้ไผ่ ส่วนที่ใช้จุดไฟทำเป็นกระบะ
ดิน พะปู(เตาไฟ) ของบ้านหลังนี้ใช้สำหรับทำอาหารและให้ความอบอุ่น
- 9) **เอ๊ะมีเลาะห์ (ครัว)** เอ๊ะมีเลาะห์(ครัว) ของบ้านหลังนี้ปูด้วยไม้ไผ่ผ่าซีก
ยกระดับสูงขึ้นจาก กลุโคะ(ชานบันได) ใช้เป็นพื้นที่ทานข้าวและทำอาหารของ
บ้าน

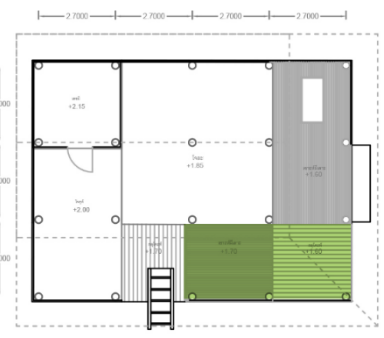
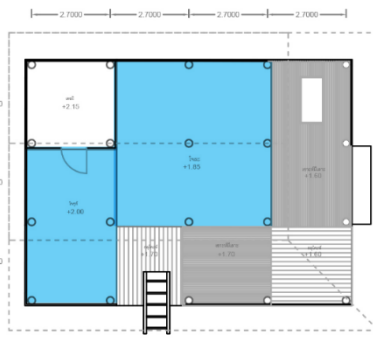
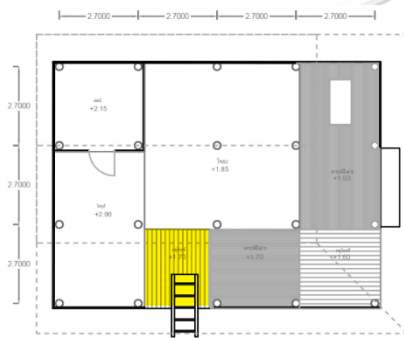
4.1.5 บ้านนางมีนา เจริญสุข

กลุ่มโคะ(ขานบันได)

โคงค์(พื้นนอนผู้ชาย)

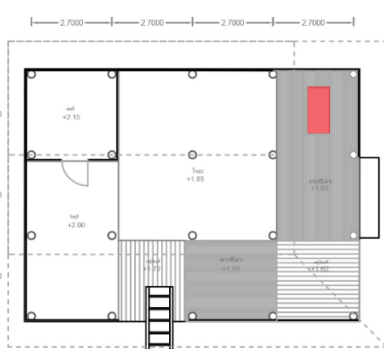
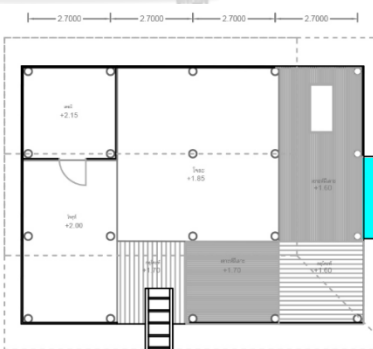
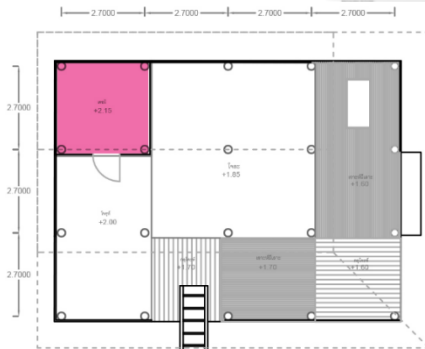
โคงค์(พื้นที่รับแขก)

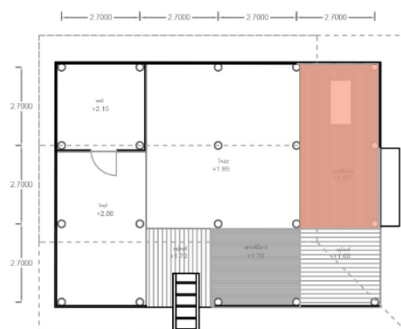
เดอมิ(ห้องนอนลูกสาว)

ริคค์(ชั้นวางของ)

พะบู(เตาไฟ)

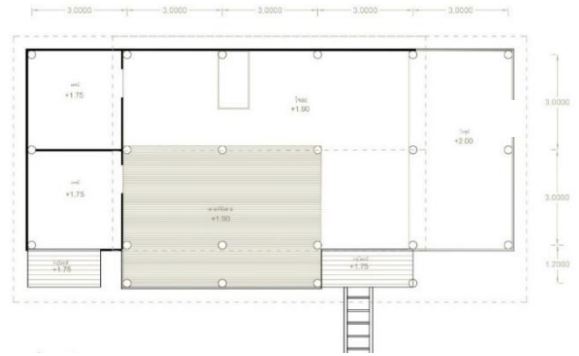
เฮ้ามีเลาะห์(ครัว)

- 1) **กั้วลาตี (บริเวณบ้าน)** กั้วลาตี(บริเวณบ้าน) ของบ้านหลังนี้ ใช้เลี้ยงสัตว์และปลูกพืชสวนครัว
- 2) **เตอपालะ (ใต้ถุนบ้าน)** บ้านหลังนี้เป็นบ้านไม้ชั้นสูง ปลูกพื้นขึ้นมา 1.7 เมตร แสดงพื้นที่ใช้สอยในบ้านที่มีผนังสูงจรดฝ้า การใช้งานได้ถุนได้แก่ ต่ำข้าว เก็บของ และเลี้ยงสัตว์
- 3) **กลุโคะ (ชานบันได)** กลุโคะ(ชานบันได) ของบ้านหลังนี้มีปูด้วยไม้ไผ่ทั้งลายกสูงจากพื้น 1.7 เมตร
- 4) **โจคุ (ที่นอนผู้ชาย)** โจคุ(ที่นอนผู้ชาย) ของบ้านหลังนี้ปูด้วยไม้ไผ่สับพาก ยกกระตบสูงกว่า โจละ(พื้นที่รับแขก) ใช้เป็นที่นอนของแขก และผู้ชายในบ้าน
- 5) **โจละ (พื้นที่รับแขก)** โจละ(พื้นที่รับแขก) ของบ้านหลังนี้ปูด้วยไม้ไผ่สับพาก ใช้เป็นที่รับแขกของบ้าน
- 6) **เดอมี (ห้องนอนลูกสาว)** เดอมี(ห้องนอนลูกสาว) ของบ้านหลังนี้ปูด้วยไม้ไผ่สับพาก ยกกระตบสูงขึ้นจากโจคุ(ที่นอนผู้ชาย) ใช้เป็นห้องนอนของผู้หญิงในบ้าน
- 7) **ริคุ (ชั้นวางของ)** ริคุ(ชั้นวางของ) ของบ้านหลังนี้ปูด้วยไม้ไผ่สับพาก สร้างยื่นจากตัวบ้าน ใช้สำหรับเก็บเครื่องครัวและอาหารแห้งต่างๆ
- 8) **พะปู (เตาไฟ)** พะปู(เตาไฟ)มีลักษณะเป็นหิ้งไม้ไผ่ ส่วนที่ใช้จุดไฟทำเป็นกระบะดิน พะปู(เตาไฟ) ของบ้านหลังนี้ใช้สำหรับทำอาหารและให้ความอบอุ่น
- 9) **เอ้าะมีเลาะห์ (ครัว)** เอ้าะมีเลาะห์(ครัว) ของบ้านหลังนี้ปูด้วยไม้ไผ่ผ่าซีก อยู่ระดับเดียวกับโจละ(พื้นที่รับแขก) ใช้เป็นพื้นที่ทานข้าวและทำอาหารของบ้าน

4.1.6 บ้านวัฒนธรรมบางกลอย

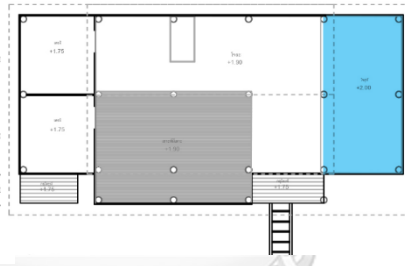
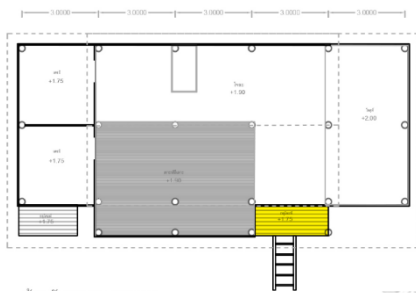

กลุ่โคะ(ชานบันได)

โจคะ(ที่นั่งผู้ชาย)

โจละ(พื้นที่รับแขก)

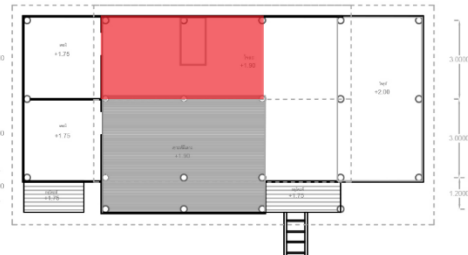
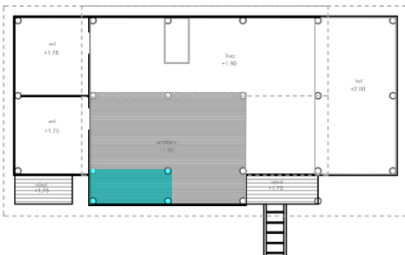
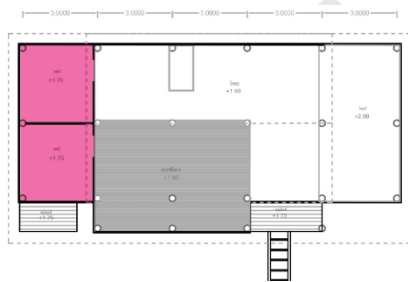

เดอมิ(ห้องนอนลูกสาว)

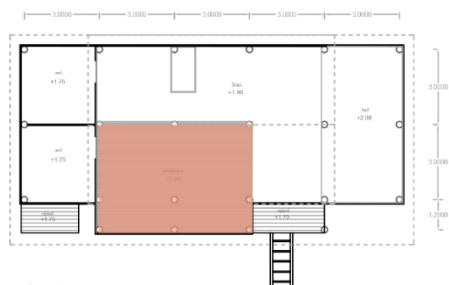
จุพาลกรณ์ วิสุทธานนท์

ริคุ(ชั้นวางของ)

พะบู(เตาไฟ)

เอ้าะมีเลาะห์(ครัว)

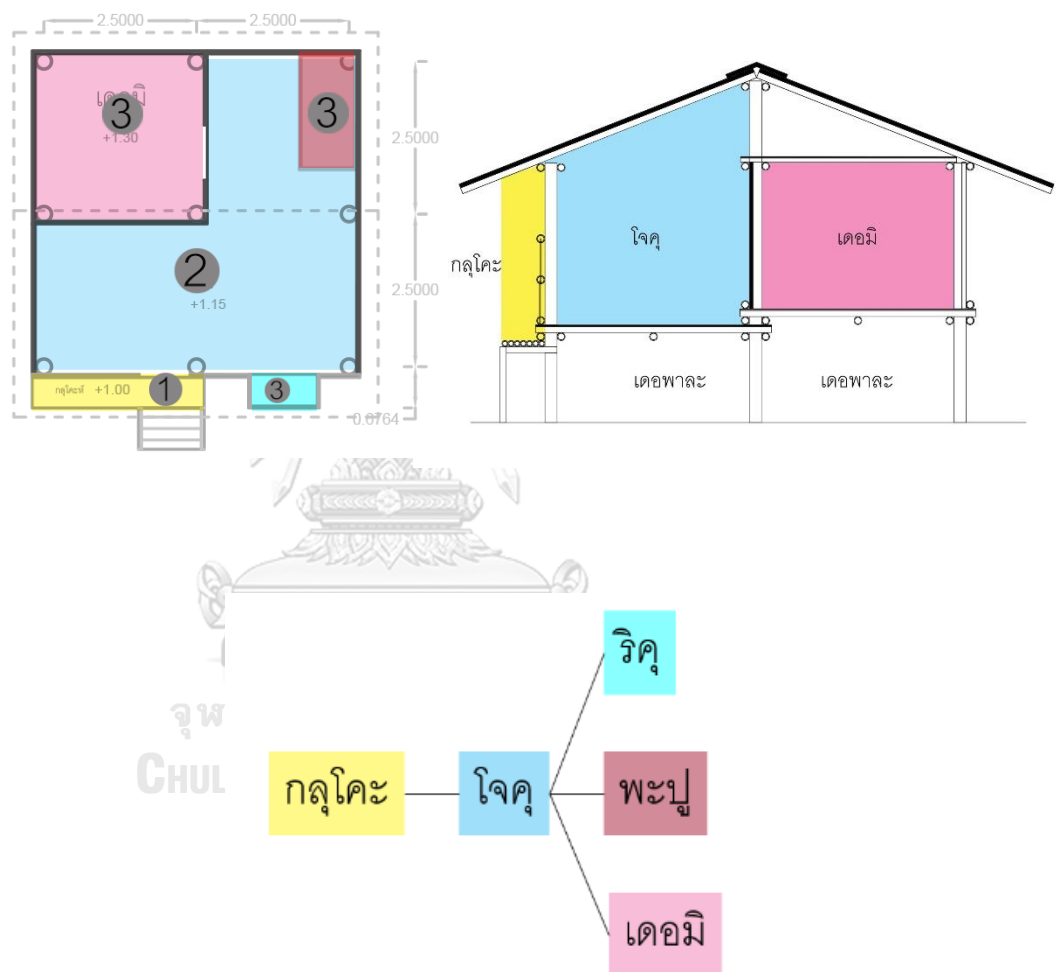
รูปที่ 40 แสดงพื้นที่ใช้สอยในบ้านวัฒนธรรมบางกลอย

- 1) ก้วลาติ (บริเวณบ้าน) ก้วลาติ(บริเวณบ้าน) ของบ้านหลังนี้ ไม่มีการใช้งาน
- 2) เตอพาละ (ใต้ถุนบ้าน) บ้านหลังนี้เป็นบ้านใต้ถุนสูง ยกพื้นขึ้นมา 1.7 เมตร ไม่มีการใช้งานใต้ถุน
- 3) กุลุโคะ (ชานบันได) กุลุโคะ(ชานบันได) ของบ้านหลังนี้มีปูด้วยไม้ไผ่ทั้งลำยกสูงจากพื้น 1.7 เมตร
- 4) โจคุ (ที่นอนผู้ชาย) โจคุ(ที่นอนผู้ชาย) ของบ้านหลังนี้มีปูด้วยไม้ไผ่สับพาก ยกระดับสูงกว่า โจละ(พื้นที่รับแขก) ใช้เป็นที่นอนของแขก และผู้ชายในบ้าน
- 5) โจละ (พื้นที่รับแขก) โจละ(พื้นที่รับแขก) ของบ้านหลังนี้มีปูด้วยไม้ไผ่สับพาก ใช้เป็นที่รับแขกของบ้าน
- 6) เตอมี (ห้องนอนลูกสาว) เตอมี(ห้องนอนลูกสาว) ของบ้านหลังนี้มีปูด้วยไม้ไผ่สับพาก ใช้เป็นห้องนอนของผู้หญิงในบ้าน
- 7) ริคุ (ชั้นวางของ) ริคุ(ชั้นวางของ) ของบ้านหลังนี้มีปูด้วยไม้ไผ่สับพาก ใช้สำหรับเก็บเครื่องครัวและอาหารแห้งต่างๆ
- 8) พะปู (เตาไฟ) พะปู(เตาไฟ)มีลักษณะเป็นหิ้งไม้ไผ่ ส่วนที่ใช้จุดไฟทำเป็นกระบะดิน พะปู(เตาไฟ) ของบ้านหลังนี้ใช้สำหรับทำอาหารและให้ความอบอุ่น
- 9) เอ้าะมีเลาะห์ (ครัว) เอ้าะมีเลาะห์(ครัว) ของบ้านหลังนี้มีปูด้วยไม้ไผ่ผ่าซีก อยู่ระดับเดียวกับโจละ(พื้นที่รับแขก) ใช้เป็นพื้นที่ทานข้าวและทำอาหารของบ้าน

4.2. ลำดับการเข้าถึงของบ้านปกากะญอหมู่บ้านโปงลี้ก-บางกลอย

การวิเคราะห์ลำดับการเข้าถึงของบ้านปกากะญอหมู่บ้านโปงลี้กบางกลอย สามารถบอกถึงความสำคัญของพื้นที่ต่างๆในบ้าน ทำให้สามารถทราบถึงรูปแบบการใช้พื้นที่ของบ้านปกากะญอได้ลึกซึ้งขึ้น โดยในขั้นตอนนี้จะวิเคราะห์จากพื้นที่บนตัวบ้านเป็นหลัก โดยสามารถวิเคราะห์ลำดับการเข้าถึงของบ้านแต่ละหลังได้ดังนี้

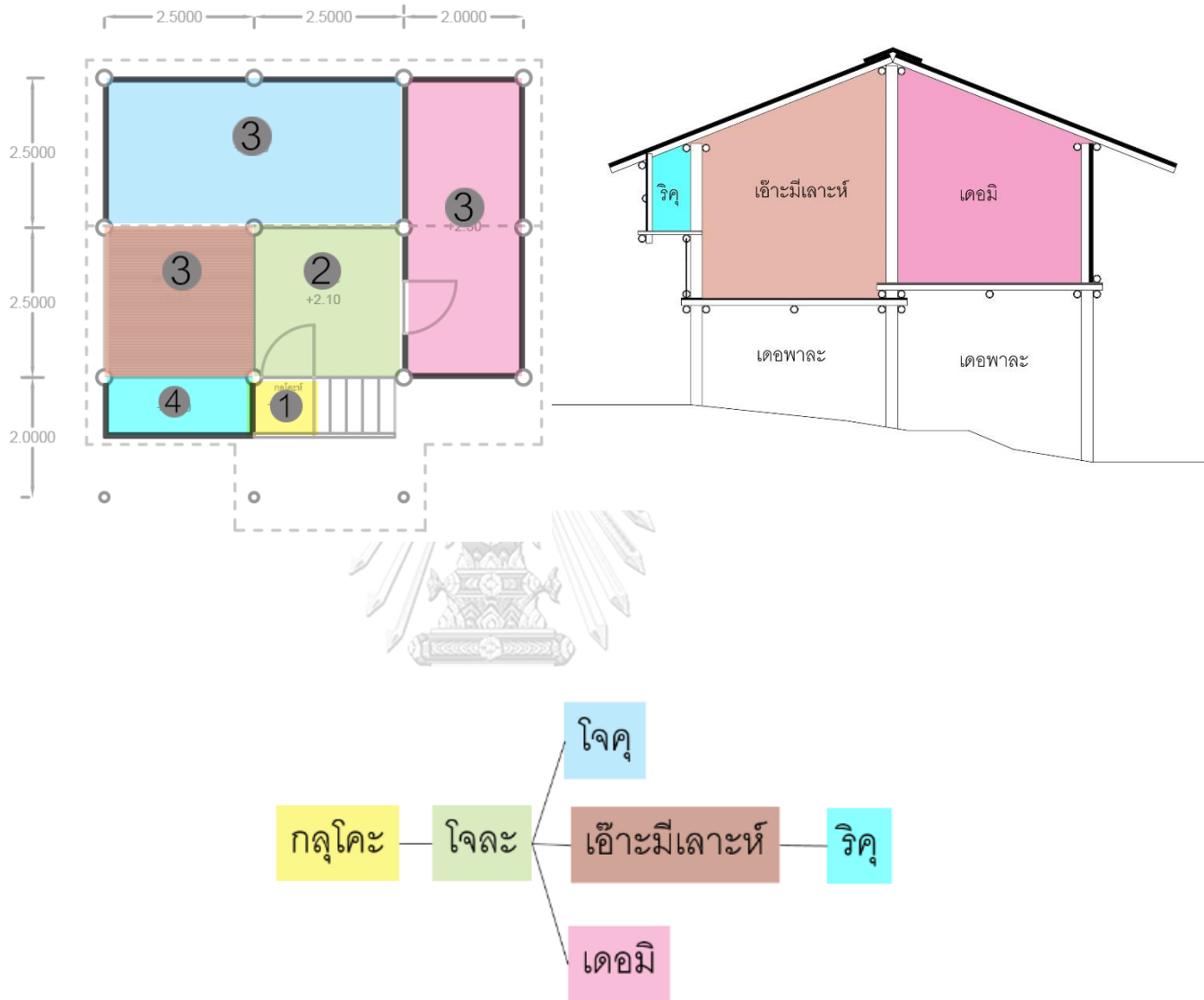
4.2.1 บ้านปู่คออี้

รูปที่ 41 แสดงลำดับการเข้าถึงของบ้านปู่คออี้

ลำดับการเข้าถึงในพื้นที่บนตัวบ้านของบ้านหลังนี้เริ่มจากกลุ่โคะ(ชานบันได) ต่อด้วยส่วนโจคุ(ที่นอนผู้ชาย) ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของบ้าน จากนั้นจะสามารถเข้าถึงริคุ(ชั้นวางของ) พะปู(เตาไฟ) และเข้าถึงเดอมิ(ห้องนอนลูกสาว) ได้เป็นลำดับสุดท้าย

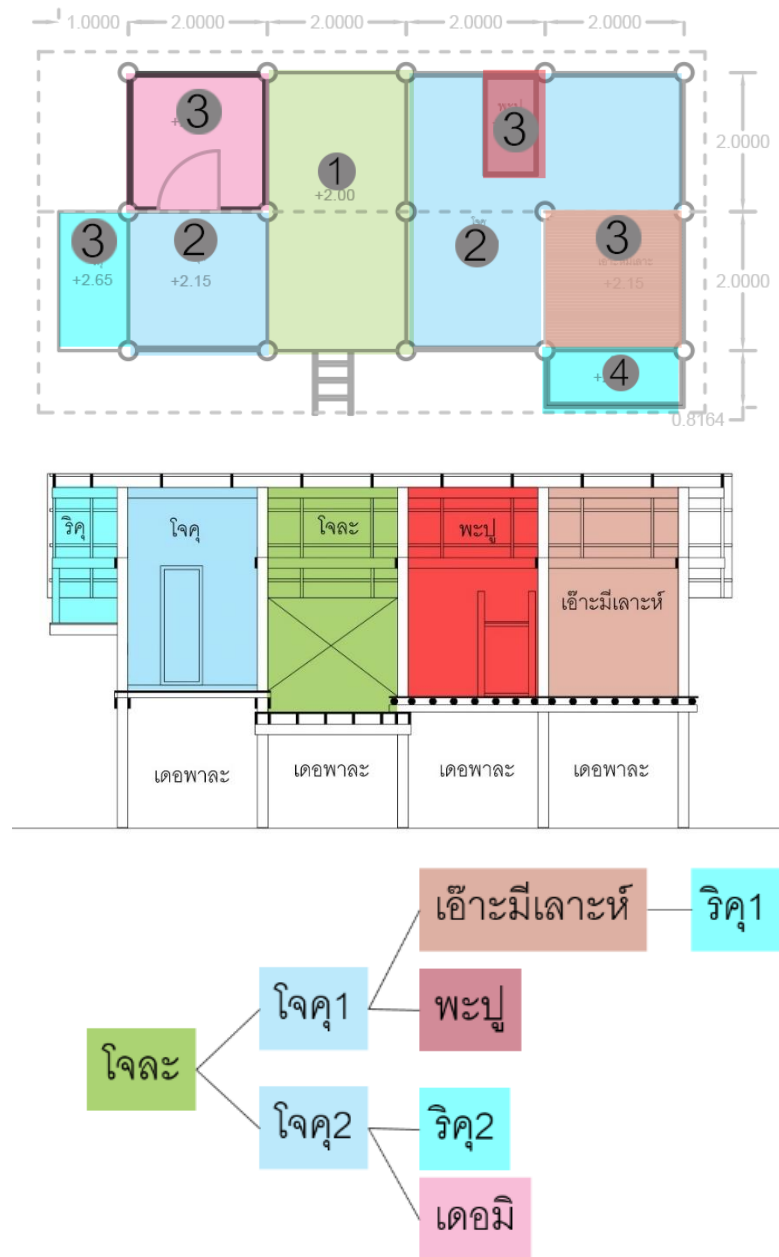
4.2.2 บ้านนายมงคลชัย รักจงเจริญ

รูปที่ 42 แสดงลำดับการเข้าถึงของบ้านนายมงคลชัย รักจงเจริญ

ลำดับการเข้าถึงในพื้นที่บนตัวบ้านของบ้านหลังนี้เริ่มจากกลุโคะ(ชานบันได) ต่อด้วยส่วนโวลละ(พื้นที่รับแขก) ซึ่งอยู่ระดับเดียวกับเอ๊ะมีเลาะห์(ครัว) และริค(ชั้นวางของ) จากนั้นสามารถเข้าถึงโຈคຸ(ที่นอนลูกชาย) และต่อด้วยเดอมิ(ห้องนอนลูกสาว) เป็นลำดับสุดท้าย

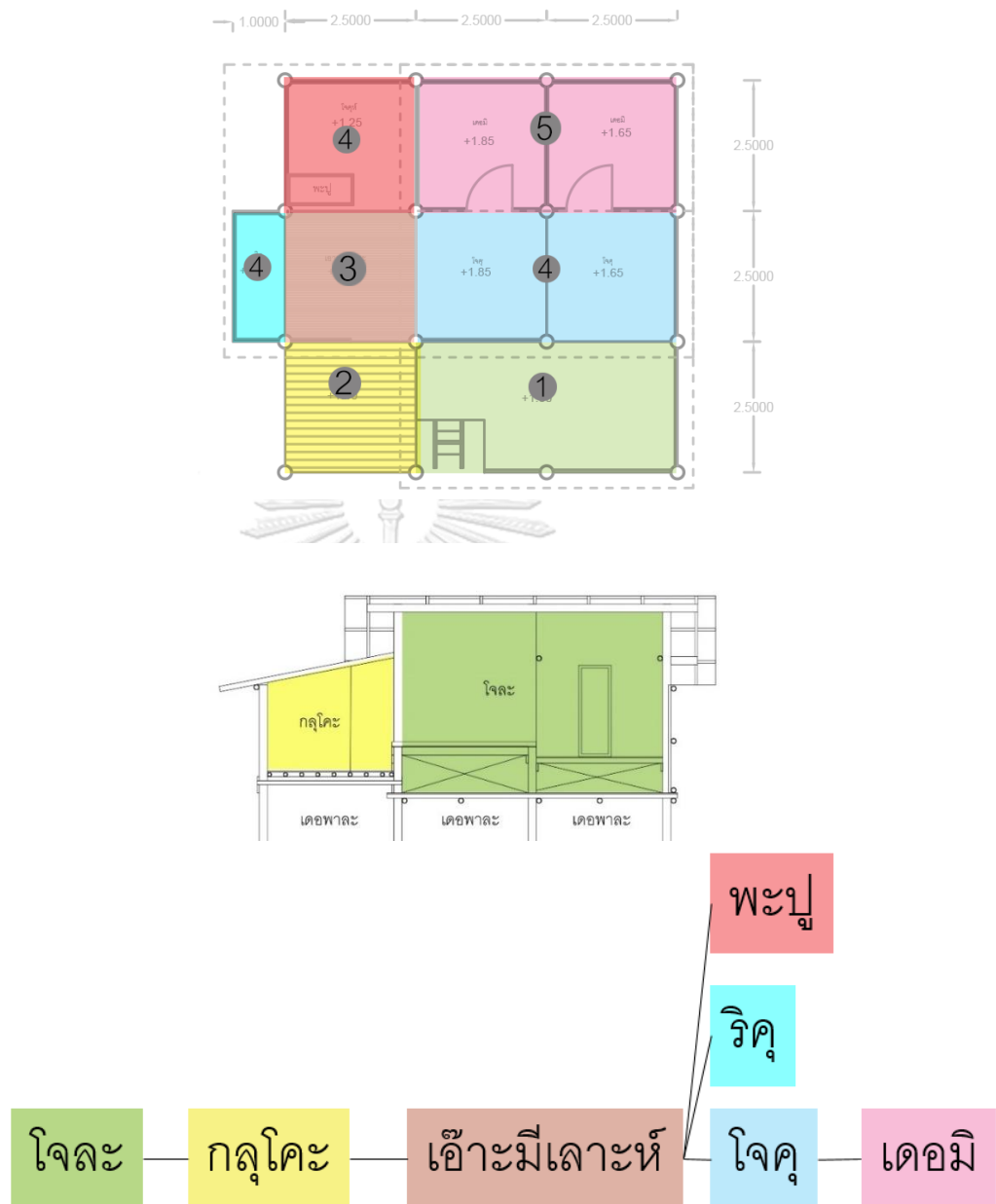
4.2.3 บ้านนางโพระจี รักจงเจริญ

รูปที่ 43 แสดงลำดับการเข้าถึงของนางโพระจี รักจงเจริญ

ลำดับการเข้าถึงในพื้นที่บนตัวบ้านของบ้านหลังนี้เริ่มจากใจละ(พื้นที่รับแขก) และสามารถแยกเข้าถึงใจคุ(ที่นอนผู้ชาย) ได้สองทาง จากฝั่งขวาจะแยกไปยังเอ้าะมีเลาะห์(ครัว) วิกฤ(ชั้นวางของ) และพะปู้(เตาไฟ) จากทางฝั่งซ้าย เข้าถึงวิกฤ(ชั้นวางของ) และเดอมิ(ห้องนอนลูกสาว) เป็นลำดับสุดท้าย

4.2.4 บ้านนายบุญทรง จาเคาะห์

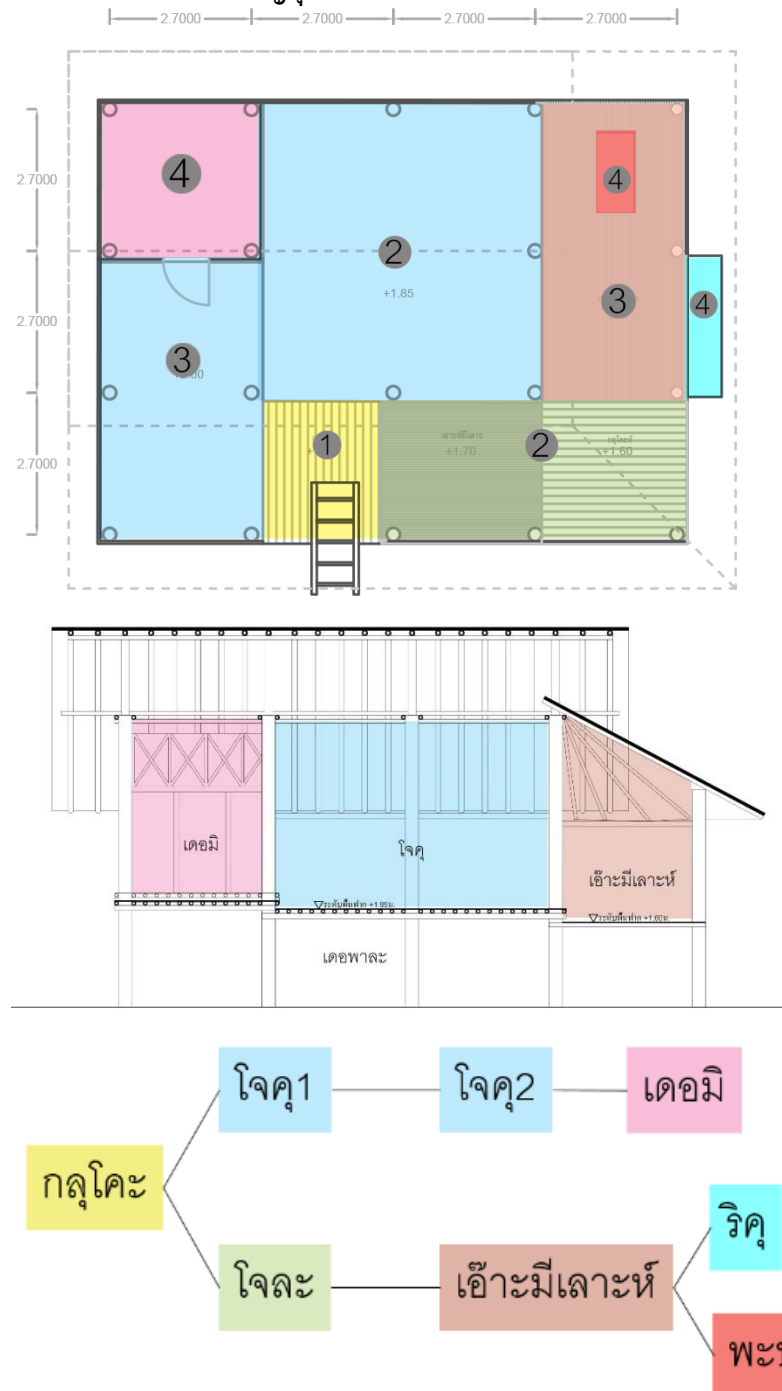

รูปที่ 44 แสดงลำดับการเข้าถึงของบ้านนายบุญทรง จาเคาะห์

ลำดับการเข้าถึงในพื้นที่บนตัวบ้านของบ้านหลังนี้เริ่มจากโถง(พื้นที่รับแขก) ลำดับถัดไปได้แก่ กลุโศ(ชานบันได) เอ้าะมีเลาะห์(ครัว) ใจคู้(ชั้นวางของ) พะปู้(เตาไฟ) ใจคู้(ที่นอนผู้ชาย) และเดอมิ(ห้องนอนลูกสาว) เป็นลำดับสุดท้าย

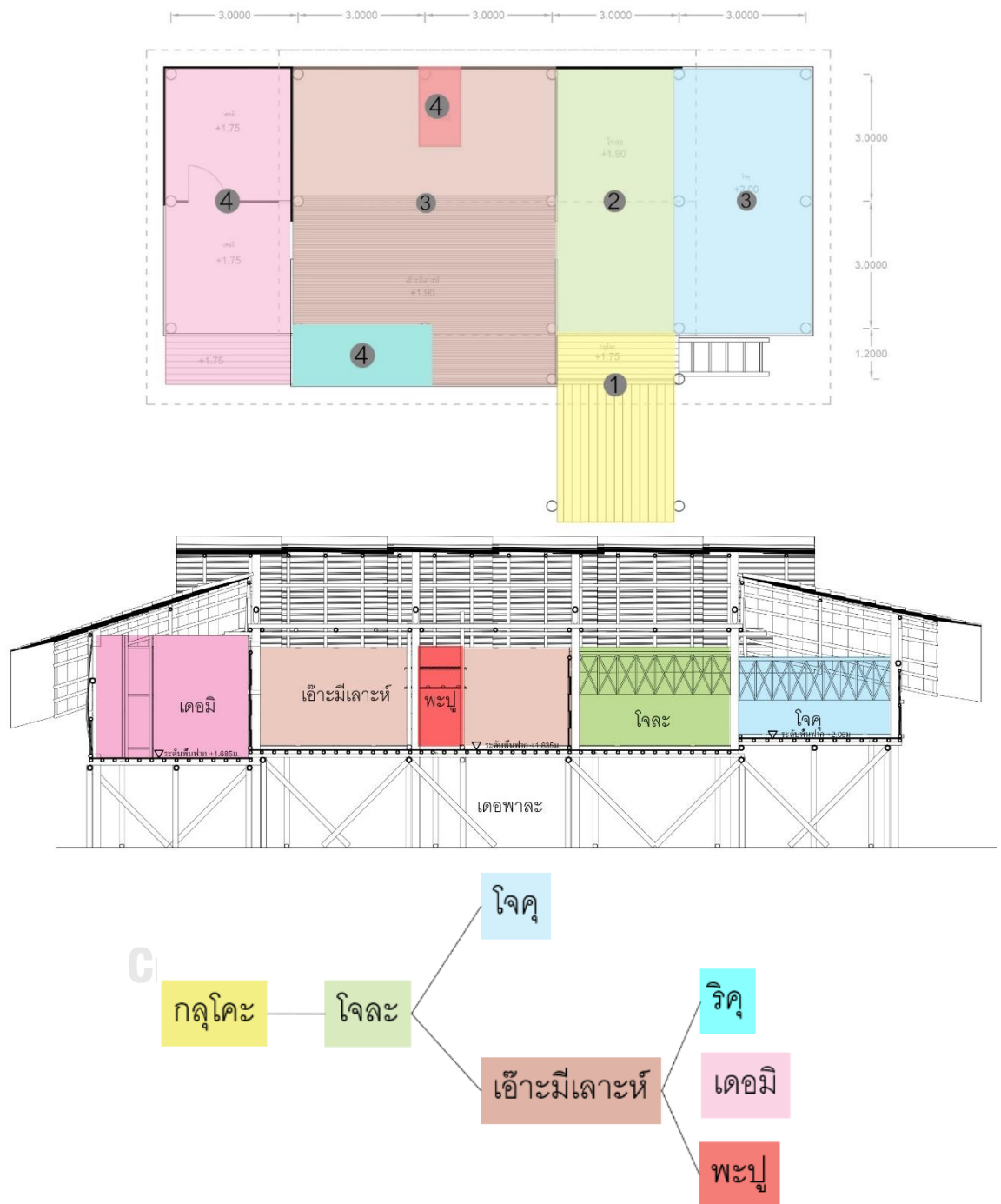
4.2.5 บ้านนางมีนา เจริญสุข

รูปที่ 45 แสดงลำดับการเข้าถึงของบ้านนางมีนา เจริญสุข

ลำดับการเข้าถึงในพื้นที่บนตัวบ้านของบ้านหลังนี้เริ่มจากกลุโคะ(ชานบันได) ลำดับถัดไปได้แก่ โจละ(พื้นที่รับแขก) เอ้าะมีเลาะห์(ครัว) ริคุ(ชั้นวางของ) พะปู(เตาไฟ) โจคุ(ที่นอนผู้ชาย) และเดอมิ(ห้องนอนลูกสาว) เป็นลำดับสุดท้าย

4.2.6 บ้านวัฒนธรรมบางกอย

รูปที่ 46 แสดงลำดับการเข้าถึงของบ้านวัฒนธรรมบางกอย

ลำดับการเข้าถึงในพื้นที่บนตัวบ้านของบ้านหลังนี้เริ่มจากกลุ่โคะ(ชานบันได) ลำดับถัดไปได้แก่ โจละ(พื้นที่รับแขก) โจคฺ(ที่นั่งนอนผู้ชาย) เอ๊ะมีเลาะห์(ครัว) ริคฺ(ชั้นวางของ) พะปฺ(เตาไฟ) และเดอมิ(ห้องนอนลูกสาว) เป็นลำดับสุดท้าย

4.3 สัณเคราะห์องค์ประกอบพื้นที่ของบ้านปกากะญอ หมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย

การวิเคราะห์รูปแบบการใช้พื้นที่ของบ้านปกากะญอ หมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอยจะถูกแบ่งออกเป็นสองส่วน ได้แก่ รูปแบบการใช้พื้นที่แบ่งตามพื้นที่ใช้สอย และรูปแบบการใช้พื้นที่แบ่งตามลำดับการเข้าถึง ดังนี้

4.3.1 รูปแบบการใช้พื้นที่ของบ้านปกากะญอหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอยแบ่งตามพื้นที่

ใช้สอย

ชื่อบ้าน	พื้นที่นอกตัวบ้าน		พื้นที่บนตัวบ้าน						
	2 ไร่ (บริเวณบ้าน)	เตาพาละ (ใต้ถุน)	กลุ่โคะ (ชานบันได)	โจละ (พื้นที่นั่งเล่น)	เฮ้าะมีเลาะห์ (ครัว)	พะปู (เตาไฟ)	ริคู้ (ชั้นวางของ)	โจคู้ (ที่นอนผู้ชาย)	เดอมิ (ห้องนอนลูกสาว)
บ้านปู่คออี้	●	●	●	●	●	●	●	●	●
บ้านนายมงคลชัย รักจงเจริญ	●	●	●	●	●	●	●	●	●
บ้านนางโพธิ์รักจงเจริญ	●	●	●	●	●	●	●	●	●
บ้านนายบุญทรง จาเคาะห์	●	●	●	●	●	●	●	●	●
บ้านนางมีนา เจริญสุข	●	●	●	●	●	●	●	●	●
บ้านวัฒนธรรมบางกลอย	●	●	●	●	●	●	●	●	●

ตารางที่ 2 แสดงพื้นที่ใช้สอยของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 หลัง

จากตารางที่ 4.1 วิเคราะห์โดยทำการเปรียบเทียบพื้นที่บนบ้านทั้ง 6 หลัง จากการสัมภาษณ์ชาวบ้าน (มงคลชัยรักจงเจริญ, เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานและชาวบ้านปกากะญอหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย, 15 มกราคม 2562) พบว่าพื้นที่ใช้สอยของบ้านปกากะญอ มีพื้นที่ทั้งหมด 9 ส่วน แบ่งเป็นพื้นที่นอกตัวบ้าน 2 ส่วน ได้แก่ ไร่ (บริเวณบ้าน) และเตาพาละ (ใต้ถุนบ้าน) และพื้นที่บนตัวบ้าน 7 ส่วน ได้แก่ กลุ่โคะ (ชานบันได) โจละ (พื้นที่รับแขก) เฮ้าะมีเลาะห์ (ครัว) โจคู้ (ที่นอนผู้ชาย) พะปู (เตาไฟ) ริคู้ (ชั้นวางของ) และเดอมิ (ห้องนอนลูกสาว) จากการสังเกตพบว่า พื้นที่บนตัวบ้านกับพื้นที่นอกตัวบ้าน ถูกแยกจากกันอย่างเด็ดขาด และนัยยะสำคัญของบ้านจะอยู่ที่บนตัวบ้านเป็นส่วนใหญ่ จึงได้ทำการวิเคราะห์แยกระหว่างพื้นที่นอกตัวบ้านกับพื้นที่บนตัวบ้านดังนี้

พื้นที่นอกตัวบ้าน

แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่

- 1) กวาลาคี(บริเวณบ้าน) พบว่าในบ้านทุกหลังจะมีบริเวณบ้านสำหรับปลูกพืชสวนครัว เลี้ยงสัตว์ และใช้เป็นทางสัญจร
- 2) เตอพาละ(ใต้ถุน) บ้านยกพื้นของชาวปกากะญอหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย สามารถแบ่งประเภทใต้ถุนได้ 2 แบบ ได้แก่
  - ก) บ้านใต้ถุนเตี้ย เป็นบ้านที่พื้นที่ใต้ถุนไม่สามารถเข้าใช้งานได้ มีความสูงไม่เกิน 1 เมตร จากกลุ่มตัวอย่าง บ้านที่มีใต้ถุนเตี้ย ได้แก่ บ้านปู่คออี้ และบ้านของนายบุญทรง จาเคาะห์
  - ข) บ้านใต้ถุนสูง เป็นบ้านที่ใต้ถุนสามารถเข้าใช้งานได้ มีความสูงตั้งแต่ 1 เมตรขึ้นไป โดยการใช้งานจะแตกต่างกันในแต่ละหลัง มีตั้งแต่ ใช้เลี้ยงสัตว์ เก็บของ ตำข้าว นั่งเล่น หรือบางหลังไม่พบการใช้งานใต้ถุน จากกลุ่มตัวอย่าง บ้านที่มีใต้ถุนสูง ได้แก่ บ้านนายมงคลชัย รักจงเจริญ, บ้านนางโพระจี รักจงเจริญ, บ้านนางมีนาเจริญสุข, และบ้านวัฒนธรรมบางกลอย

พื้นที่บนตัวบ้าน

พื้นที่บนตัวบ้านจะแบ่งได้ทั้งหมด 7 ส่วน ได้แก่ กุโศชะ (ชานบันได) โฉละ (พื้นที่รับแขก) เอ๊ะมีเลาะห์ (ครัว) โจคุ (ที่นอนผู้ชาย) พะปู (เตาไฟ) ริคุ (ชั้นวางของ) และเดอมิ (ห้องนอนลูกสาว) โดยที่บางหลังอาจมีพื้นที่น้อยกว่า 7 ส่วนได้ ด้วยข้อจำกัดด้านพื้นที่ หรือการใช้งานที่เปลี่ยนไปแต่จะไม่มีหลังไหนมีพื้นที่ใช้สอยเกิน 7 ส่วนนี้ ดังแสดงในรูปที่ 47

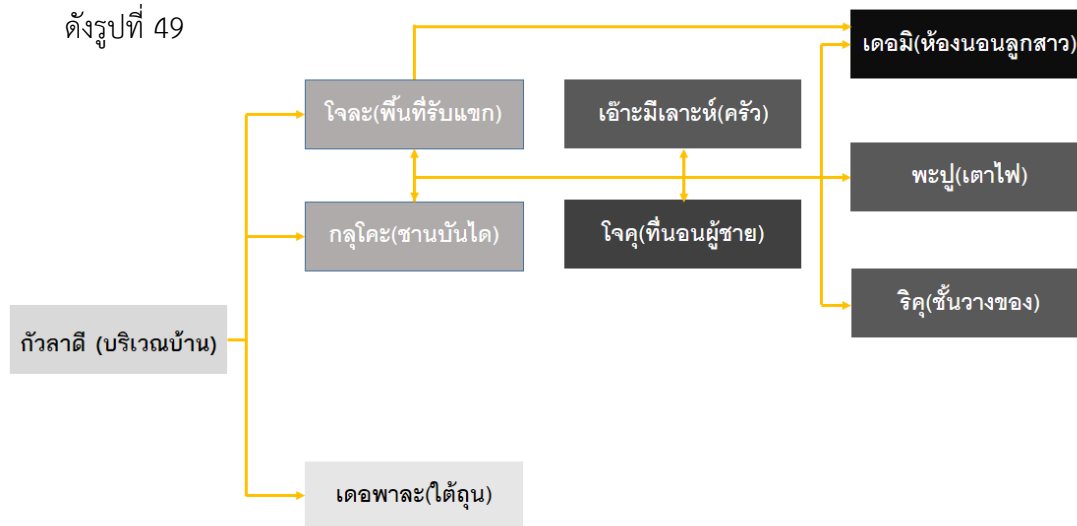
รูปที่ 47 แสดงพื้นที่ใช้สอยในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 หลัง

4.3.2 องค์ประกอบพื้นที่บ้านปกากะญอหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอยแบ่งตามลำดับการเข้าถึง

รูปที่ 48 แสดงลำดับการเข้าถึงของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 หลัง

จากรูปที่ 48 ได้ข้อสังเกตว่าบ้านปกากะญอหมู่บ้านโปงลี้ก-บางกลอย ส่วนแรกที่สามารถเข้าถึงได้ได้แก่ กลุโคะ(ชานบันได) หรือโจละ(พื้นที่รับแขก) ส่วนต่อมาได้แก่ เอ้าะมีเลาะห์(ครัว) ริคุ(ชั้นวางของ) และพะปู(เตาไฟ) จะอยู่ด้วยกันเสมอ ส่วนสุดท้าย ได้แก่ โจคุ(ที่นอนผู้ชาย) และเดอมิ(ห้องนอนลูกสาว) จะเป็นส่วนสุดท้ายที่เข้าถึงได้เสมอ เมื่อนำมารวมกับพื้นที่นอกตัวบ้านแล้ว จะได้ลำดับการเข้าถึงของบ้านปกากะญอ หมู่บ้านโปงลี้ก-บางกลอย ดังรูปที่ 49

รูปที่ 49 แสดงลำดับการเข้าถึงของบ้านปกากะญอหมู่บ้านโปงลี้ก-บางกลอย

4.4 พื้นที่บ้านปกากะญอหมู่บ้านโปงลี้ก-บางกลอยกับชื่อเรียกภาษาปกากะญอ

ชื่อเรียกภาษาปกากะญอที่ใช้ในงานวิจัยชิ้นนี้มาจากชื่อเรียกที่ชาวบ้านโปงลี้ก-บางกลอยใช้เรียกพื้นที่ต่างๆ สามารถแบ่งชื่อเรียกภาษาปกากะญอได้ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ชื่อเรียกตามการใช้งาน และชื่อเรียกตามลักษณะพื้นที่ ดังนี้

4.4.1 ชื่อเรียกตามการใช้งาน

- 1) **กัวลาดี** แปลว่า บริเวณบ้าน ชาวปกากะญอหมู่บ้านโปงลี้ก-บางกลอยมักปลูกบ้านโดยมีพื้นที่ว่างรอบบ้านไว้สำหรับเลี้ยงสัตว์หรือปลูกพืชสวนครัว
- 3) **กลุโคะ** แปลว่า ชานบันได หรือแปลตรงตัวว่า ชั้นวางบันได เป็นส่วนที่ใช้พาดบันไดก่อนเข้าตัวบ้าน วัสดุที่ใช้ปูพื้นได้แก่ลำไม้ไผ่เรียงกัน เนื่องจากมักเป็นพื้นที่ที่ไม่มีชายคาคลุม การใช้ไม้ไผ่เต็มลำจะทนสภาพอากาศได้ดีและเปลี่ยนง่าย เมื่อไม้ผุ

- 4) **เอ้าะมีเลาะห์** แปลว่า ครัว หรือแปลตรงตัวว่า ที่กินข้าว เป็นส่วนที่ต่อเนื่องกับ
พะปู (เตาไฟ) และริคุ(ชั้นวางของ) วัสดุที่ใช้ปูพื้นคือไม้
ไผ่ผ่าซีก เนื่องจากสามารถกวาดเศษอาหารลงตามร่องไม้
ได้สะดวก
- 5) **เดอมิ** แปลว่า ห้องนอน เป็นห้องปิดทึบมีประตูเข้าออก มักใช้เป็นห้องนอนของลูก
สาว วัสดุ ที่ใช้ปูพื้นได้แก่ไม้ไผ่สับฟาก
- 6) **พะปู** แปลว่า เตาไฟ มีลักษณะเป็นหิ้งมีชั้นวางของชั้นบน ชั้นล่างเป็นกระบะดิน
สำหรับก่อไฟเพื่อทำอาหารและให้ความอบอุ่นในบ้าน

4.4.2 ชื่อเรียกตามลักษณะพื้นที่

- 1) **เดอपालะ** แปลว่า ใต้ถุน หรือแปลตรงตัวว่า ห้องที่อยู่ข้างล่าง เป็นพื้นที่ที่เกิดจาก
การยกพื้นของบ้านพบทั้งบ้านยกพื้นสูงและบ้านยกพื้นเตี้ย
- 2) **โจละ** แปลว่า พื้นที่อยู่ต่ำกว่า มักใช้เป็นพื้นที่รับแขก วัสดุที่ใช้ปูพื้นคือไม้ไผ่สับ
ฟาก
- 3) **โจคุ** แปลว่า พื้นที่อยู่สูงกว่า มักใช้เป็นห้องนอนของผู้ชายในบ้านและแขกของบ้าน
วัสดุที่ใช้ ปูพื้นคือไม้ไผ่สับฟาก

4.5 ทิศทางกับรูปแบบการใช้งานบ้านพักเกาะภูเขาหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย

4.5.1 ทิศทางกับการวางตามแนวหลังคา

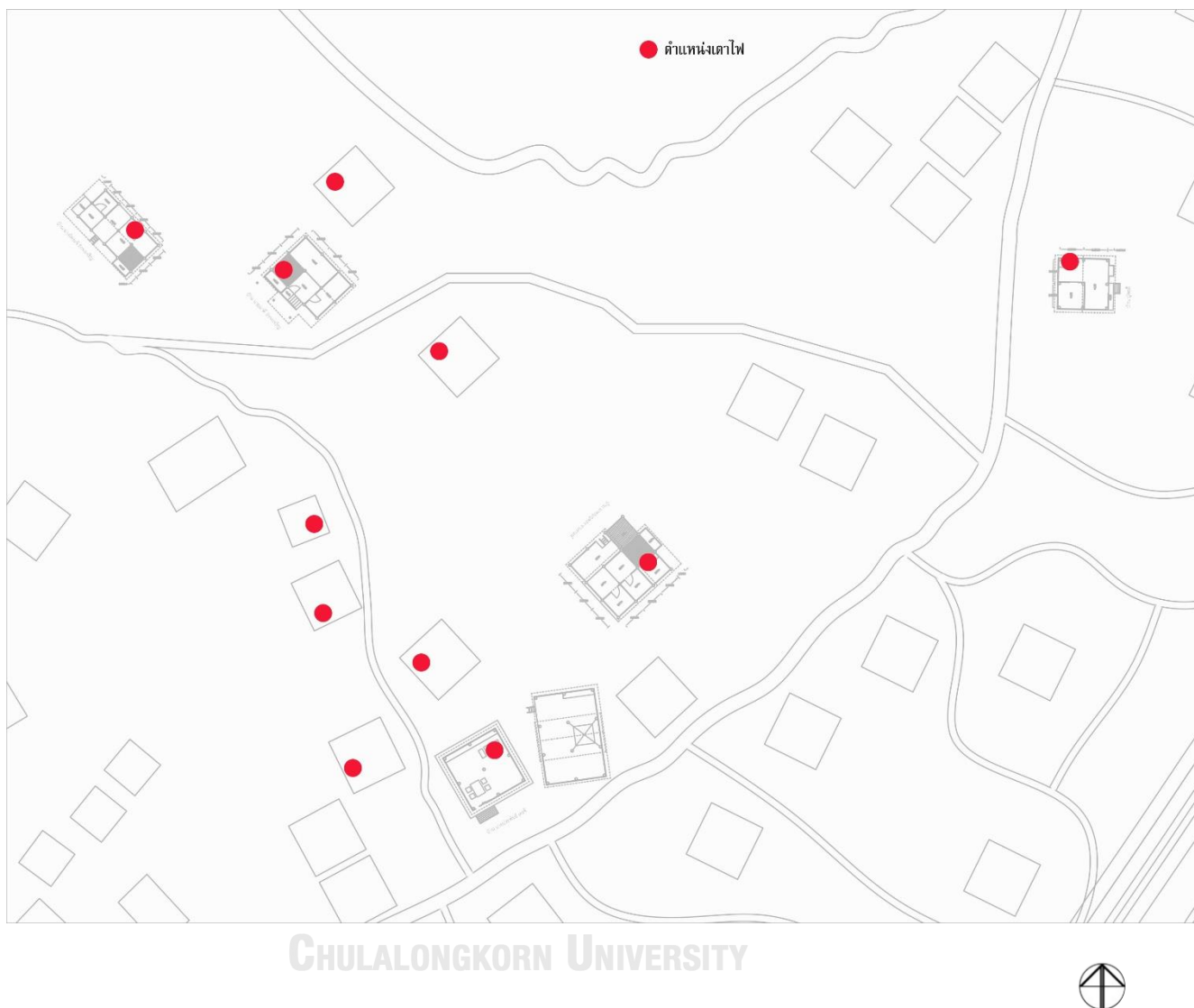

รูปที่ 50 แสดงการวางแนวหลังคาของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อนำกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 หลังและบ้านหลังอื่นๆ มาทำการดูเส้นแนวหลังคาแล้วพบว่า การวางแนวหลังคาของบ้านพักเกาะภูเขา จะวางสันหลังคาล้อไปกับแนวถนนภายในหมู่บ้านจึงเห็นได้ว่าบ้านในหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอยจะวางแนวหลังคาตามแนวทิศตะวันออกเฉียงเหนือไปยังทิศตะวันตกเฉียงใต้ และแนวทิศตะวันตกเฉียงเหนือไปยังทิศตะวันออกเฉียงใต้ แต่จะพบบ้านที่วางสันหลังคาตามแนวทิศเหนือไปทิศใต้น้อยมาก แม้ถนนจะวิ่งตามแนวทิศเหนือไปทิศใต้ก็ตาม

จากการสัมภาษณ์ช่างประจำหมู่บ้าน(นายประพันธ์ แครจี้, 15 มกราคม 2562) พบว่าชาวบ้านโป่งลึก-บางกลอยมีความเชื่อในการวางสันหลังคาไปตามแนวทิศตะวันออกไปยังทิศตะวันตก ทั้งด้วยเหตุผลด้านการกันแดดและความเป็นสิริมงคล ทำให้สามารถอนุมานได้ว่าชาวบ้านมีภูมิปัญญาในการปลูกบ้านโดยหันสันหลังคาไปตามแนวทิศตะวันออกไปยังทิศตะวันตก แต่ก็ต้องปรับตัวไปตามสภาพภูมิประเทศ

4.5.2 ตำแหน่งพะปู(เตาไฟ)

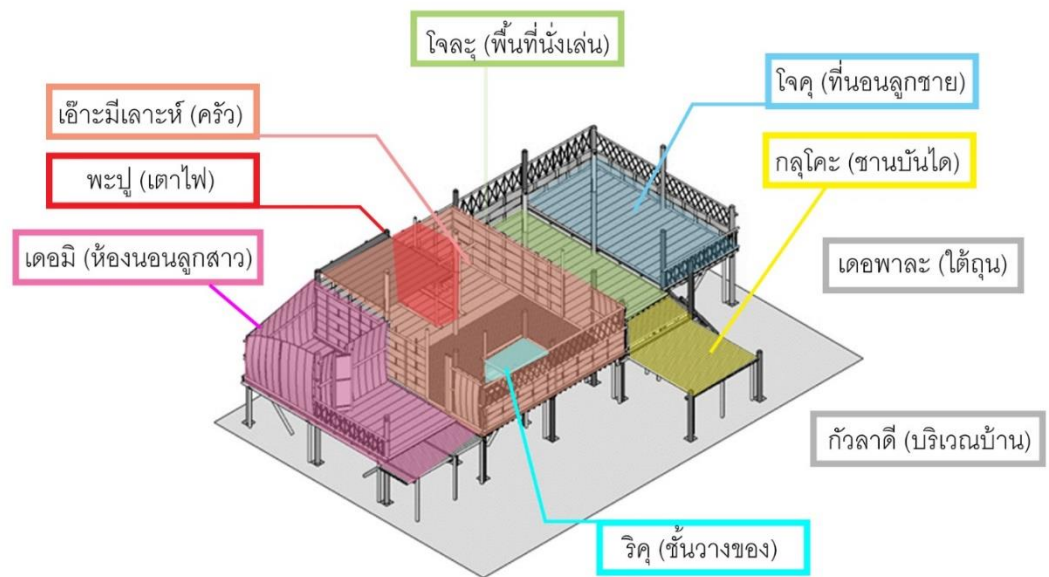
รูปที่ 51 แสดงตำแหน่งพะปูภายในบ้าน

ชาวปกากะญอหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอยมีความเชื่อเกี่ยวกับพะปู(เตาไฟ) ว่าดินที่ใส่ใน กระบะดินบริเวณเตาไฟนั้นจะต้องเป็นดินจากพื้นที่บ้านยังตรงกับตำแหน่งที่สร้างเตาไฟยิ่งดี และ ตำแหน่งเตาไฟของบ้านตนเองกับบ้านข้างเคียงต้องไม่ตรงกัน มิเช่นนั้นจะเกิดเหตุการณ์ไม่ดีกับคนใน บ้าน (นายเงาะ จันทร์อุปลัมภ์, 15 มกราคม 2562)

จากบทสัมภาษณ์ดังกล่าวจึงได้มีการสำรวจตำแหน่งของเตาไฟในหมู่บ้านโดยเลือกบริเวณที่ ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ทำทราบว่าตำแหน่งของเตาไฟของบ้านแต่ละหลังนั้นไม่ตรงกันทั้งกับบ้าน ข้างเคียงและบ้านอื่นๆในบริเวณหมู่บ้าน

เมื่อนำบ้านทั้ง 6 หลังมาวิเคราะห์เปรียบเทียบพบว่าพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านของชาวปกากะญอหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอยที่ปรากฏในผังพื้นของบ้านมีพื้นที่ทั้งหมด 9 ส่วน แบ่งเป็นพื้นที่นอกตัวบ้าน 2 ส่วน ได้แก่ กัวลาตี (บริเวณบ้าน) และเดอपालะ (ใต้ถุนบ้าน) และพื้นที่บนตัวบ้าน 7 ส่วน ได้แก่ กลุโคะ (ชานบันได) โจละ (พื้นที่รับแขก) เอ้าะมีเลาะห์ (ครัว) โจคุ (ที่นั่งผู้ชาย) พะปู (เตาไฟ) ริคุ (ชั้นวางของ) และเดอมิ (ห้องนอนลูกสาว) ดังปรากฏในรูปที่ 5.1

บ้าน วัดจันทรม บางกลอย

รูปที่ 53 แสดงพื้นที่ต่างๆของบ้านปกากะญอโป่งลึก-บางกลอย
จากรูปที่ 53 พื้นที่ต่างๆของบ้านปกากะญอสามารถอธิบายองค์ประกอบของบ้าน
ในแต่ละส่วนได้ดังนี้ แบ่งเป็นพื้นที่นอกตัวบ้าน 2 ส่วนและพื้นที่บนตัวบ้าน 7 ส่วนได้ดังนี้

ก) **พื้นที่นอกตัวบ้าน** เป็นพื้นที่ที่ยังอยู่ในเขตที่ดินของบ้านแต่ยังไม่ขึ้นบันไดไปยังบนตัวบ้าน แบ่งเป็น 2 พื้นที่ ได้แก่

- 1) **กัวลาคี (บริเวณบ้าน)** เป็นพื้นที่ว่างรอบตัวบ้าน ใช้เป็นที่ปลูกผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ และเป็นทางผ่านไปยังบ้านข้างเคียง
- 2) **เตอพาละ (ใต้ถุน)** เป็นพื้นที่ใต้ตัวบ้านที่เกิดจากการยกพื้นของบ้าน ใช้สำหรับเลี้ยงสัตว์ ต่ำข้าว เก็บของ บางหลังไม่มีการใช้งานเนื่องจากยกพื้นไม่สูงพอ

ข) **พื้นที่บนตัวบ้าน** เป็นพื้นที่อยู่อาศัยหลักของบ้านปกากะเกะญอ แบ่งออกเป็น 7 พื้นที่ ได้แก่

- 1) **กลุโคะ (ชานบันได)** เป็นพื้นที่แรกที่เจอหลังขึ้นบันได ใช้สำหรับ ซักล้างและตากผ้า วัสดุพื้นทำจากไม้ไผ่เรียงกัน
- 2) **โจละ (พื้นที่นั่งเล่น)** เป็นพื้นที่ต่อจากกลุโคะ (ชานบันได) ใช้สำหรับรับแขก พักผ่อน และทำกิจกรรมต่างๆ เช่น จักสาน ทอผ้า เป็นต้น วัสดุพื้นทำจากไม้ไผ่สับฟาก
- 3) **เอ๊ะมีเลาะห์ (ครัว)** เป็นพื้นที่ต่อเนื่องจากโจละ (พื้นที่รับแขก) ใช้สำหรับทำอาหาร ทานอาหาร และซักล้าง วัสดุพื้นทำจากไม้ไผ่ผ่าซีก
- 4) **พะปู (เตาไฟ)** เป็นพื้นที่ต่อเนื่องจากเอ๊ะมีเลาะห์ (ครัว) ใช้สำหรับก่อไฟทำอาหาร ประกอบพิธีกรรม และนอนเมื่ออากาศหนาว วัสดุที่ใช้คือกระยะดิน
- 5) **ริคุ (ชั้นวางของ)** เป็นพื้นที่ต่อเนื่องจากเอ๊ะมีเลาะห์ (ครัว) ใช้สำหรับเก็บเครื่องครัวและอาหาร
- 6) **โจคุ (ที่นอนผู้ชาย)** เป็นพื้นที่ต่อเนื่องจากโจละ (พื้นที่รับแขก) หรือเอ๊ะมีเลาะห์ (ครัว) ใช้สำหรับ พักผ่อนและเป็นที่นอนของผู้ชายในบ้าน วัสดุพื้นทำจากไม้ไผ่สับฟาก
- 7) **เดอมิ (ห้องนอนลูกสาว)** เป็นพื้นที่สุดท้ายต่อเนื่องมาจากโจคุ ใช้สำหรับเป็นที่นอนของลูกสาวหรือผู้หญิงในบ้าน วัสดุพื้นทำจากไม้ไผ่สับฟาก

พื้นที่ต่างๆของบ้านปกากะญอ มีการใช้งานที่ต่างกันและมีการใช้วัสดุพื้นที่ทำจากไม้ไผ่ นำมาแปรรูปด้วยวิธีต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับการใช้งานกับพื้นที่นั้นๆ โดยมีรูปแบบการแปรรูปไม้ไผ่ในทั้งหมด 4 แบบ ได้แก่

- 1) **ลำไม้ไผ่** เป็นการใช้ไม้ไผ่ทั้งลำมาวางเรียงกัน จะใช้ในพื้นที่นอกชายคา เนื่องจากไม้ไผ่เต็มลำสามารถทนสภาพอากาศได้ดีจะเห็นการใช้งานลำไม้ไผ่ในส่วน กลุ่โคะ(ชานบันได) ดังเช่นรูปที่ 54
- 2) **ไม้ไผ่สับฟาก** เป็นการแปรรูปไม้ไผ่โดยการสับไม้ไผ่และแผ่ออกจนเป็นผืน ใช้ในพื้นที่นั่งเล่นหรือที่นอน เนื่องจากเป็นการแปรรูปที่ทำให้ไม้ไผ่มีความเรียบมากที่สุด ทำให้นั่งหรือนอนหรือวางของได้ดี พบในพื้นที่ โจละ(พื้นที่รับแขก) โจคุ(ที่นอนผู้ชาย) เดอมี(ที่นอนลูกสาว) และริคุ(ชั้นวางของ) ดังเช่นรูปที่ 55
- 3) **ไม้ไผ่ผ่าซีก** เป็นการแปรรูปโดยการนำลำไม้ไผ่มาผ่าตามแนวเส้นผ่าศูนย์กลาง มักผ่าเป็น 6 ซีก หรือ แปดซีก ตามขนาดของลำไม้ไผ่ นำมาปูพื้นโดยการนำมาวางเว้นร่อง ยึดพื้นเข้าด้วยกันด้วยการมัดหวาย การปูพื้นแบบนี้ทำให้เกิดช่องว่างมาก จึงใช้ในส่วนเอ้าะมีเลาะห์ เพราะสามารถทำความสะอาดโดยการกวาดเศษอาหารลงใต้ถุนบ้านผ่านร่องไม้ไผ่ได้ ดังเช่นรูปที่ 56
- 4) **กระบะดิน** เป็นการแปรรูปไม้ไผ่โดยการนำไม้ไผ่ผ่าครึ่งมาทำเป็นกรอบทั้งสี่ด้าน แล้วนำใบตองมาปูภายในกรอบแล้วจึงถมด้วยดิน พื้นแบบนี้สามารถจุดไฟบนกระบะดินได้โดยที่ไฟไม่ไหม้ จึงใช้ในการทำพะปุ(เตาไฟ) ดังเช่นรูปที่

57

รูปที่ 55 แสดงพื้นที่ทำจากลำไม้ไผ่

รูปที่ 54 แสดงพื้นที่ที่ทำจากไม้ไผ่สับฟาก

รูปที่ 56 แสดงพื้นเตาไฟที่ทำจากกระเบื้องดิน

รูปที่ 57 แสดงพื้นที่ทำจากไม้ไผ่ผ่าซีก

พื้นที่บ้าน		การใช้งานพื้นที่	วัสดุปูพื้น
พื้นที่นอกตัวบ้าน	กัวลาตี (บริเวณบ้าน)	-ปลูกพืชสวนครัว -เลี้ยงสัตว์	พื้นดิน
	เดอपालะ (ใต้ถุนบ้าน)	-เลี้ยงสัตว์ -ตำข้าว -เก็บของ	พื้นดิน
พื้นที่บนตัวบ้าน	กลุโคะ (ชานบันได)	-ตากผ้า -ซักล้าง	ลำไม้ไผ่
	โจละ (พื้นที่รับแขก)	-รับแขก -นั่งเล่น -ทำกิจกรรมต่างๆ	ไม้ไผ่สับฟาก
	เอ้าะมีเลาะห์ (ครัว)	-ทำอาหาร -ทานอาหาร -ซักล้าง	ไม้ไผ่ผ่าซีก
	โจคุ (ที่นอนผู้ชาย)	-นั่งเล่น -ที่นอนของผู้ชายในบ้านและแขก	ไม้ไผ่สับฟาก
	พะปู (เตาไฟ)	-ที่นอนในวันอากาศหนาว -ทำอาหาร -ทำพิธีกรรม	กระเบื้องดิน
	ริคุ (ชั้นวางของ)	-เก็บเครื่องครัว	ไม้ไผ่สับฟาก
	เดอมี (ห้องนอนลูกสาว)	-ที่นอนสำหรับลูกสาวของบ้าน	ไม้ไผ่สับฟาก

ตารางที่ 3 แสดงการใช้งานพื้นที่และวัสดุปูพื้นของพื้นที่ต่างๆภายในบ้านปกากะญอ

5.1.2 ผังบริเวณของบ้านที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบบ้าน

5.1.2.1 ทิศทางการวางหลังคา

การสร้างบ้านปกากะญอของหมู่บ้านโปงลี้ก-บางกลอยมีภูมิปัญญาในการวางสันหลังคาตามแนวตะวันออก-ตะวันตก เพื่อให้ชายคาบังแดดได้ตลอดทั้งวัน แต่ด้วยเหตุผลทางด้านภูมิประเทศทำให้บ้านในหมู่บ้านโปงลี้ก-บางกลอยวางสันหลังคาไปในแนวตะวันออกเฉียงเหนือและตะวันตกเฉียงเหนือแทน และจะพยายามหลีกเลี่ยงการวางสันหลังคาไปตามแนวทิศเหนือไปยังทิศใต้

รูปที่ 58 แสดงทิศทางการวางหลังคา

5.1.2.2 ตำแหน่งการวางพะปู (เตาไฟ)

ชาวปกากะญอหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอยมีความเชื่อในการสร้างบ้านว่าห้ามให้ตำแหน่งของเตาไฟตรงกับเตาไฟของบ้านข้างๆ มิเช่นนั้นจะเกิดเหตุการณ์ไม่ดีขึ้นกับคนในบ้าน ทำให้ตำแหน่งของเตาไฟในบ้านแต่ละหลังไม่ตรงกันเลยทั้งบ้านข้างเคียงและบ้านในละแวกนั้นทั้งหมด

รูปที่ 59 แสดงตำแหน่งของเตาไฟในบ้านต่างๆในหมู่บ้าน

5.2 ลำดับการเข้าถึงของบ้านปกากะญอ

ลำดับการเข้าถึงของบ้านบ่งบอกถึงระดับความสำคัญและระดับความเป็นส่วนตัวของแต่ละพื้นที่ในบ้าน โดยบ้านปกากะญอนั้นมีลำดับการเข้าถึงและระดับความสำคัญของพื้นที่ดังแสดงในรูปที่ 5.6 โดยมีการเรียงลำดับความเป็นส่วนตัวจากมากไปหาน้อย และมีข้อสังเกตที่ได้จากลำดับการเข้าถึงของบ้านดังนี้

- 1) พื้นที่แรกที่เข้าถึงได้ในบ้านได้แก่ กลุโคะ (ชานบันได) หรือ โจละ (พื้นที่รับแขก)
- 2) ลำดับถัดมาที่เข้าถึงได้คือ โจคุ (ที่นอนผู้ชาย) หรือเฮาะมีเลาะห์ (ครัว)
- 3) เดอมี (ห้องนอนลูกสาว) จะเข้าถึงได้ลำดับสุดท้ายเสมอ

CHULALONGKORN UNIVERSITY

รูปที่ 60 แสดงลำดับการเข้าถึงของบ้านปกากะญอ

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การใช้พื้นที่บ้านของชาวปกากะญอหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอยนั้น มีลำดับการเข้าถึงในแต่ละพื้นที่ และการใช้งานแต่ละพื้นที่อย่างชัดเจนและเป็นสัดส่วนและยังยึดโยงกับมิติทางวัฒนธรรมและความเชื่ออย่างชัดเจน อีกทั้งยังมีภูมิปัญญาในการใช้ไม้ไผ่ทำวัสดุพื้นที่ สอดคล้องกับการใช้งานพื้นที่ต่างๆในบ้านซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถนำไปต่อยอดในการออกแบบสถาปัตยกรรมต่างๆในหมู่บ้านให้ตอบรับกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปแต่ยังคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของการอยู่อาศัยแบบปกากะญอได้ในอนาคต

แนวทางการศึกษาต่อยอดจากงานวิจัยชิ้นนี้

- 1.งานวิจัยชิ้นนี้ครอบคลุมเรื่องผังพื้นที่และลำดับการเข้าถึงของพื้นที่ต่างๆในบ้านปกากะญอ โป่งลึก-บางกลอย แต่ยังไม่ได้ศึกษาลึกไปถึง นัยยะของระดับความสูงที่มีต่อการใช้งานและความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับสัดส่วนของมนุษย์
- 2.อีกหนึ่งมิติที่น่าสนใจในการศึกษาคือการใช้พื้นที่บ้านในประเพณีต่างๆ เช่น ประเพณีไหว้พระจันทร์ พิธีกินไก่ เป็นต้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

ประพันธ์ แครจี้, หัวหน้าช่างประจำหมู่บ้านโป่งลึก-บางกลอย. สัมภาษณ์. 26 ธันวาคม 2561.

บุญทรง จาเคาะห์, ชาวบ้านหมู่บ้านบางกลอย. สัมภาษณ์. 26 ธันวาคม 2561.

มีนา เจริญสุข, ชาวบ้านหมู่บ้านโป่งลึก. สัมภาษณ์. 26 ธันวาคม 2561.

พงศกร ตุ่มปรีक्षा, เรือนกะเหรี่ยงในจังหวัดราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ วิทยานิพนธ์หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

เทิดศักดิ์ เตชะกิจขจร และนิสิตคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, แผนที่มรดกวัฒนธรรมโป่งลึก-บางกลอย. กรุงเทพมหานคร, 2561. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

อรศิริ ปาณินธ์, ปัญหาสร้างสรรค์ในเรือนพื้นถิ่นอุษาคเนย์: กรณีศึกษา ไทย ลาว อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ผ่านที่ว่าง มวล ชีวิต. ภาควิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพมหานคร, 2543.

โพระจี รักจงเจริญ, ชาวบ้านหมู่บ้านบางกลอย. สัมภาษณ์. 26 ธันวาคม 2561.

ระวีวรรณ ไออหารรัตน์มณี. รูปแบบบ้านเรือนของกลุ่มชาติพันธุ์ในอุษาคเนย์. พิมพ์ครั้งที่ 3. บริษัท วิ
ทดินดีไซน์ จำกัด: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2558.

ภาษาอังกฤษ

Moizer Bernard, Encyclopedia of vernacular architecture of the world. In *Karen House*:
Cambridge University Press. 1997

In-Service Orientation on Hill Tribes (1st). Karen House. Bangkok: Hill Tribes Welfare
Div:Min. of Interior, 1970.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ดิษฐา สุเทพประทานวงศ์
วัน เดือน ปี เกิด	25 เมษายน 2538
สถานที่เกิด	กรุงเทพฯ
วุฒิการศึกษา	สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่อยู่ปัจจุบัน	55/128 ม.สราญรมย์ ถ.ประเสริฐมนูกิจ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กทม 10230

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY